

Report

№ 2

“Developing and pilot testing of a franchizing model for at least 2 good practices in BG to be multiplied in Greece and 2 good practices in GR to be applied in BG”

Interreg
Greece-Bulgaria
I-SEE
European Regional Development Fund

WP 3, D 3.4.4.

This document was developed by project I SEE „I SEE: Interregional Social Enterprise Empowerment“

	<p>The Project is co-funded by the European Regional Development Fund and by national funds of the countries participating in the Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014-2020” Cooperation Programme.</p>	
---	---	---

This report is developed in the framework of the project “Interregional Social Enterprise Empowerment” with acronym I SEE under the Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece - Bulgaria" 2014-2020, in implementation of the contract № AP-03-33-338 / 02.03.2018 "Technical assistance to promote the development of the social economy in Region Smolyan and the cross-border region", implemented by "BUL PRO CONSULTING" EOOD. The project’s lead partner is the Region of Eastern Macedonia and Thrace, partners from the Greek side are Active citizens partnership and Social Solidarity Network of Eastern Macedonia and Thrace "I Stiriksi". On the Bulgarian side, the partners are Smolyan Regional Administration and Smolyan Chamber of Commerce and Industry. Project main objective is the Support of social entrepreneurship in REMTH and Smolyan CBC regions by encouragement of social entrepreneurship and social inclusion and increasing employment in social groups in risk.

Successful implementation of the activity provides specific business models for launching entrepreneurial initiatives in the field of social economy in the cross border region.

RESULT

As a result of the implementation of Activity 2, was developed Report №2, containing a franchising model for at least 2 good practices in BG to be multiplied in Greece and 2 good practices in GR to be applied in BG.

The contents of this study are sole responsibility of Regional Administration of Smolyan and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.

D 3.4.4 Good practices in Bulgaria

Social services

Organization: Regional entity for employment and structural development

Social model: Provision of social services for vulnerable groups through public-private partnership

Target: vulnerable groups.

The organization has been established in 2013 with shareholders: municipalities of Smolyan, Chepelare, Banite and two private companies. It offers specific social services for elderly people, envisaged in the national legislation – home assistance, personal assistance, social assistance. The organization also implements EU funded projects for qualification and employment of different social groups, temporary employment services, special services for persons with special needs, consultations, etc.

D 3.4.4 Good practices in Bulgaria

Filed: Production and trade

Organization: Labor cooperation “1 May”, city of Smolyan

Social model: Employment of people with disabilities in production sector

Target: people with disabilities.

The cooperation was established in 1960 and currently has 70 employees, 50% of which are people with disabilities. The company used to produce baby/kid textile products, knitting products, metal and packaging products for national and foreign markets. Currently it is specialized in textile industry under different brands, as well as paper packages.

D 3.4.4 Good practices in Bulgaria

Field: Volunteering/ public-private partnership

Organization: Food Bank – Smolyan

Social model: Provision of hot/dry food for people from vulnerable social groups, incl. pensioners, people living alone, people with low income, etc.

Target: people from vulnerable groups/low income

The organization collects food through donations or contracts for buying foods with close dates of use. The municipality provides suitable premises for storage and distribution of foods. The bank also collects unsold hot/baked food from large supermarkets, approx. 10 tons per week for the whole district.

D 3.4.4 Good practices in Bulgaria

Employment of people from groups exposed to risks

Organization: Municipal social enterprise "Planting, public works and traditional crafts", Rudozem

Social model: Employment of groups exposed to risks

Target: unemployed people from risk groups

The company was established within an EU funded project in 2012 with the aim to employ people from vulnerable groups. Currently it produces mainly traditional products for Rhodope Mountains – souvenirs, toys, apparel, etc.

D 3.4.4 Good practices in Bulgaria

Ensuring employment of disadvantaged people

Organization: Municipal social enterprise "Landscaping and public works" - Dospat

Social model: Employment of people from groups exposed to risks.

Target: unemployed from risk groups.

A specialized unit of the municipality for management of municipal property to meet the needs of the population, whose main goal is to achieve a measurable, positive social impact, rather than generating profit. The activities are aimed at improving the quality of life of vulnerable groups and ensuring the implementation of municipal development activities, as well as all other activities for management, construction, maintenance, repair and reconstruction of sites, networks and facilities of technical infrastructure and other properties - municipal property, as well as the provision of other services or the implementation of other local activities necessary to meet the needs of the municipality or its population in order to achieve social return.

D 3.4.4 Good practices in Bulgaria

Training and educational services

Organization: Association "Insight" - Smolyan

Social model: Training of persons from vulnerable groups through a form of social service aimed at vocational training of persons with a certain degree of reduced working capacity, over 18 years of age.

Target: persons with a certain degree of reduced working capacity, over 18 years of age

Providing training in the form of a social service aimed at vocational training for persons with a certain degree of reduced working capacity who have reached 18 years of age.

The study of good practices of social models applied by Greek organizations was carried out in close cooperation with a project partner "ACTIVE CITIZENS PARTNERSHIP".

D 3.4.4 Good practices in Greece

Providing employment of disadvantaged

Organization: "Climax plus" Cooperative for improving the socio-economic rehabilitation of people with mental disabilities

Social model: Development of business activities in the direction of the social economy with the ultimate goal: improving the quality of life and socio-economic rehabilitation of people with mental health problems, who, among other things, are excluded from the labor market

Target: people with mental disabilities

The organization is a limited social partnership of the third sector for mental health of the prefecture of Attica - a private legal entity with limited liability, established by a ministerial decision in 2005. Activities of "Climax Plus" are: catering services, It has recycling facilities, a radio station, a workshop for building wall clocks, etc. in which socially excluded people are employed.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Filed: Production and trade

Organization: Municipal market in Athens, given a concession to a microfinance hub that supports small local business initiatives and social innovation.

Social model: Public-private partnership between a local authority (Attica Municipality) and a microfinance hub, through a municipal market concession, whose tenants are financed with start-up capital from the hub.

Target: entrepreneurs, incl. developing social innovations.

The municipal market of the municipality of Athens has been the trade center of the region for more than 50 years. Today it is the first market of the social economy in Greece. The main goal is to become a lever for the recovery of the local economy, which will attract new audiences to the market, products and services of citizens and entrepreneurs in the region, while offering new experience to the Athenian population.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Employment of people from groups exposed to risks

Organization: Impact Hub Atina managing the municipal market in Athens.

Social model: Local and international connected network for positive social impact, by promoting entrepreneurship, incl. social entrepreneurship

Target: entrepreneurs, incl. social entrepreneurs and people from vulnerable / risk groups
In the hub, business and creative professionals work to design and implement business models for entrepreneurship development. From social integration, the environment and fair trade, Impact Hub Athens connects qualified professionals, creating an intercultural network with a strong social impact, providing employment to people from vulnerable / risk groups.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Improving networks of the social economy at local, regional and European level

Organization: Social Cooperative Enterprise for Social and Green Economy, Innovation and Culture "Wind of Renewal"

Social model: Support for social entrepreneurship models aimed at improving social economy networks at local, regional and European level

Target: local communities, incl. rural areas.

“Wind of Renewal” provides services to the public, the private sector, the authorities, social enterprises, networks and other stakeholders in various fields.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Services related to tourism development

Organization: Social Cooperative "Paths of Greece".

Social model: Involvement of the local community in activities for tourism development, incl. research, design, implementation, promotion and management of tourist trails in close cooperation with the local community.

Target group: local community.

Activity: rehabilitation of the old paths in different settlements so that they fully meet the needs of the modern tourist. Trail cleaning, marking and promotion in Greece and abroad. Support the local population by transferring knowledge about the management of footpaths. A network of specialized partners has been developed, carefully selected for the quality of their work and the speed of response to the needs of the work.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Social services and volunteering

Organization: Association of People with Disabilities and Friends of the Rhodope Prefecture, "PERPATO"

Social model: Providing social services to people with disabilities and organizing volunteer campaigns

Target group: people with disabilities.

Founded in September 2002 by a group of friends of people with disabilities and their families, today Perpato includes about 300 members with disabilities and 150 active volunteers. In 2003, the Perpato Association provided social care services. In 2011, the Greek National Center for Social Solidarity accredited Perpato as the official provider of non-profit social care services to the Greek Ministry of Health and Social Solidarity.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Social services

Organization: Association of People with Mental Disorders and Mental Retardation "Agioi Theodoroi" - Rhodope Prefecture.

Social model: Social integration of mental disorders and mental retardation

Target group: people with mental disorders and mental retardation.

Founded in January 1981 by parents of people with disabilities (mental retardation and hypersensitivity) from the Rhodope Prefecture, today the Association has 300 members and is recognized as the main and unique provider of services for adults with mental retardation in the Rhodope Prefecture.

One of the most important goals of the Association is to support in every respect the elderly people with disabilities from the Rhodope, in all areas of their lives and their social integration and mutual acceptance, so that they live as independently as possible and equal members of society.

D 3.4.4 Good practices in Greece

Trade and promotion of local producers

Organization: MAZI - Initiative for the establishment of a consumer cooperative in Xanthi.

Social model: Encouraging local producers by creating consumer cooperatives with a functioning mini-market of local products.

Target group: local community.

MAZI is a non-profit limited liability company registered under Law 1667/1986 in the context of the social and solidarity economy. The aim of the initiative is to create a mini-market for food is where people can buy local products without intermediaries, supporting local producers and artisans, while controlling quality. Revenues are used for the needs of members (but not for dividends) and the local community.

ДОКЛАД

№ 2

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ДЕЙНОСТ 2:**

*„Разработване на
франчайзингови модели“*

Във връзка с изпълнение на Договор № АП-03-33-338/ 02.03.2018 г. „Техническа помощ за насърчаване развитието на социалната икономика в Област Смолян и трансграничния район“

*Възложител: ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ –
СМОЛЯН*

Изпълнител: БУЛ ПРО КОНСУЛТИНГ ЕООД

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	15
ЧАСТ ПЪРВА	16
ИЗПОЛЗВАН ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ	16
ЧАСТ ВТОРА	19
НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	19
1. Правна рамка в България - нормативни документи в областта на социалната икономика:.....	20
2. Правна рамка в Гърция - нормативни документи в областта на социалната икономика:.....	25
ЧАСТ ТРЕТА.....	27
СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ.....	27
1. Проучване на функциониращите социални предприятия на територията на област Смолян.....	27
2. ДОБРИ ПРАКТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ СМОЛЯН И ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН (БЪЛГАРИЯ).....	30
3. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ	35
4. ДОБРИ ПРАКТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ИЗТОЧНА МАКЕДОНИЯ-ТРАКИЯ И ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН (ГЪРЦИЯ)	40
3. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ	48
3. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ДРУГИ СТРАНИ ОТ ЕС.....	56
ЧАСТ ЧЕТВЪРТА.....	66
ИЗБРАНИ СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО	66
1. ИЗБРАНИ ГРЪЦКИ ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ ВЪВ ФРАНЧАЙЗИНГОВ МОДЕЛ И ПРИЛАГАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ СМОЛЯН/ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ.....	66

2. ИЗБРАНИ БЪЛГАРСКИ ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ ВЪВ ФРАНЧАЙЗИНГОВ МОДЕЛ И ПРИЛАГАНЕ В ГЪРЦИЯ/ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ.....	67
ЧАСТ ПЕТА.....	68
ФРАНЧАЙЗИНГОВ МОДЕЛ.....	68
ЧАСТ ШЕСТА.....	79
ПЛАН ЗА ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ НА ФРАНЧАЙЗИНГОВИЯ МОДЕЛ	79
1. ПЛАН ЗА ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ НА ФРАНЧАЙЗИНГОВИЯ МОДЕЛ В БЪЛГАРИЯ.....	79
ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	82
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	83

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Специализираните предприятия на и за хора с увреждания в Област Смолян, АХУ..	28
Таблица 2 Доставчици на социални услуги в Област Смолян, АСП	28
Таблица 3 Доставчици на социални услуги в Област Смолян, АСП	29
Таблица 4. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ И/ ИЛИ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ	35
Таблица 5. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ И/ ИЛИ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ	49
Таблица 6 Франчайзингов модел на избраните добри практики	69

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
БВП	Брутен вътрешен продукт
ДБФП	Договор за безвъзмездна финансова помощ
ЕС	Европейски съюз
ЗЦГ	Заинтересована целева група
НСИ	Национален статистически институт
ЮЛ	Юридическо лице
ЮЛНЦ	Юридическо лице с нестопанска цел

*Този документ е разработен по проект I SEE „I SEE: Насърчаване
междурегионалното развитие на социални предприятия“*

	<p>Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от националните фондове на страните, участващи в Програмата за сътрудничество Interreg V-A Гърция – България 2014-2020г.</p>	
---	--	---

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад е разработен в изпълнение на Договор № АП-03-33-338/02.03.2018 г. „Техническа помощ за насърчаване развитието на социалната икономика в Област Смолян и трансграничния район“, изпълняван от „БУЛ ПРО КОНСУЛТИНГ“ ЕООД в рамките на проект № В2.9с.06 от 23.10.2017 г. „Насърчаване междурегионалното развитие на социални предприятия“ (“I see: Interregional Social Enterprise Empowerment”). Проектът е финансиран по Програмата за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-А Гърция - България 2014-2020. Водеща организация по проекта е Регион Източна Македония и Тракия, партньори от гръцка страна са „Active citizens partnership“ и Мрежа за социална солидарност на Източна Македония и Тракия “I Stiriksi”. От българска страна партньори са Областна администрация-Смолян и Смолянска търговско-промишлена палата. Проектът е насочен към *социалното включване и борбата с бедността и дискриминацията в трансграничния район, чрез насърчаване на социалното предприемачество.*

Инвестиционният приоритет, по който се финансира проектът е 9с „Осигуряване на подкрепа за социални предприятия“. Той е насочен към развитието на социални предприятия, които успешно се допринасят за намаляването на проблеми като: безработица, риск от социално изключване и бедност. Реализацията на № В2.9с.06 от 23.10.2017 г. „Насърчаване междурегионалното развитие на социални предприятия“ ще допринесе за постигане на Тематичната цел „Насърчаване на социалното приобщаване, борбата с бедността и всякаква дискриминация“ на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-А Гърция - България 2014-2020.

Дейност 2 „Разработване на франчайзингови модели“ се изпълни паралелно с Дейност 1. Важен момент в при реализацията и е необходимостта на *съпоставяне на идентифицираните социални модели с нуждите на целевите групи*, които са изведени в рамките на специфичните проучвания по Дейност 1. При реализацията на услугата е съобразено както паралелното стартиране на двете дейности, така и необходимостта от приключване на анкетните проучвания и оценка на нуждите на целевите групи по Дейност 1 „Разработване на методология и извършване на проучване за приноса и ролята на социалната икономика в трансграничния район“, за да бъдат избрани най-подходящите работещи социални модели от проучените до момента в рамките на Дейност 2. Двете дейности 1 и 2 носят различна като обхват информация, като в същото време дават пълната картина за развитието на социалната икономика в трансграничния район. Логическата им обвързаност се базира на нуждата от реална оценка на социалната икономика и

нагласите на целевите групи, за избор на най-подходящите и приложими добри практики и социални модели, за който е разработен цялостния франчайзингов модел. Успешната реализация на двете дейности ще даде реалната момента картина, ще идентифицира насоките за развитие на социалното предприемачество и ще даде конкретни бизнес модели за стартиране на предприемачески инициативи в областта на социалната икономика.

РЕЗУЛТАТ

В резултат на изпълнението на Дейност 2 е разработен настоящият Доклад №2, съдържащ *франчайзингов модел на добри практики в социалното предприемачество - две добри практики на българска територия, които да се приложат в гръцката страна и 2 добри практики в Гърция, които да се приложат в българската страна на трансграничната територия*. Докладът е разработен на български и гръцки език.

ЧАСТ ПЪРВА

ИЗПОЛЗВАН МЕТОДОЛОГИЯ

ПОДХОД

И

Дейността включва разработване на франчайзингов модел на най-малко две добри практики на българска територия, които да се приложат в гръцката страна и на най-малко 2 добри практики в Гърция, които да се приложат от българската страна на трансграничната територия.

В тази връзка в *териториалният обхват на Дейност 2* е включено изследване на добри практики за успешни социални модели в България, Гърция, както и други страни от ЕС.

Основните етапи за изпълнение на дейността, могат да се представят както следва:

Фигура 1 Етапи на реализация на Дейност 2:

Реализацията на Дейност 2 премина през следните етапи:

ПОДГОТОВКА

- ☒ Идентифициране на източниците на информация за проучване на работещи социални модели и добри практики (в България, Гърция и други страни от ЕС);
- ☒ Събиране на информация (съгласно по-долу описания обхват) за работещи социални модели в България и Гърция и идентифициране на успешни социални практики в страни от ЕС;
- ☒ Събиране на база данни с националното законодателство в областта на социалното предприемачество (българското и гръцкото)

ИЗПЪЛНЕНИЕ

- ☒ Проучване и анализ на социални модели и добри практики от двете страни на границата на трансграничния район и в други страни от ЕС *чрез бенчмаркинг метод*;
- ☒ *Проучване на националното законодателство* в областта на социалното предприемачество и изследване на приложимостта на добрите практики и социални модели;
- ☒ Съпоставяне на проучените социални модели и добри практики в областта на социалното предприемачество с нуждите на целевите групи, изведени в рамките на Дейност 1 - *Анализ за приложимост чрез HCD анализ* (Human Centred Design) – Идентифициране на най-подходящите и приложими за българската и гръцката страна франчайзингови модели на добри практики в социалното предприемачество: най-малко две добри практики на

българска територия, които да се приложат в гръцката страна и на най-малко 2 добри практики в Гърция, които да се приложат в българската страна на трансграничната територия;

- ☞ Същинско разработване на Франчайзинговите модели, включващи *описание на субектите и целевите групи на франчайза, бизнес моделите и начина, по който ще бъде извършен трансфера на ноу-хау /обучения, наръчници, изграждане на връзки и работа в мрежа и др./, условията за ползване на франчайза /споразумение за франчайзинг, рекламна и маркетингова политика, търговски марки и др., гаранции за качеството/ и други елементи;*
- ☞ Разработване на Доклад и съгласуване с Възложителя.

При изследването на добри практики в областта на социалното предприемачество е оценена възможната им приложимост в контекста на националното законодателство, нуждите на целевите групи, потребностите на територията и нагласата на заинтересованите страни. При идентифицирането на добри практики е използван набор от критерии и характеристики, които позволяват да се събират, класифицират и оценят примери за добри практики.

Подбрани са 18 добри практики (общо в България, Гърция и други страни от ЕС), които са оценени по горепосочените критерии. Задължителните критерии (обхват, съобразно нуждите на територията и потребителите), намаляват риска от разглеждане на напълно неприложими практики. След събиране на необходимата информация за идентифицираните добри практики се извърши:

- ☞ оценка на приложимост съгласно законодателството и
- ☞ бенчмаркинг анализ,

чрез които са изведени най-подходящите за българската и гръцка страна социални модели и добри практики, за които е разработен подробен профил.

В последния етап от оценката на добрите практики е извършен HCD анализ (Human Centred Design), чрез който са избрани 2 добри практики, които да се приложат от българска и 2 добри практики, които да се приложат от гръцка страна и за които е разработен франчайзингов модел.

Пилотното тестване на франчайзинговия модел следва да се извърши в рамките на структурите, създадени по проекта за подпомагане на социалното предприемачество – една от българска страна и една от гръцка.

Настоящият анализ има за цел да се изследва моментното състояние в областта на социалното предприемачество – правна рамка, тенденции в развитието на европейско и национално ниво и конкретни практики от България и Гърция.

Социална икономика

Социалната икономика включва кооперации, взаимоспомагателни дружества, сдружения с нестопанска цел, фондации и социални предприятия. Те извършват широк спектър от търговски дейности, предоставят богата гама от продукти и услуги на европейския единен пазар и създават милиони нови работни места. Социалните предприятия са и двигател на социалните иновации.

Социални предприятия

Социалните предприятия съчетават постигането на социални цели с предприемачески дух. Според социалната бизнес инициатива на Европейската комисия социалното предприятие следва да се дефинира като „оператор в социалната икономика, чиято основна цел е да има социално въздействие, а не да генерира печалба за своите собственици или акционери. Оперира чрез предоставяне на стоки и услуги на пазара по предприемачески и новаторски начин и използва своята печалба преди всичко за постигане на социални цели. Управлява се по открит и отговорен начин, като в управлението участват по-конкретно служители, потребители и заинтересовани страни, засегнати от неговите търговски дейности“.

„Социално предприятие“ използва обхвата на дефиницията, посочена в чл. 2 от Регламент (ЕС) № 1296/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година относно Програма на Европейския съюз за заетост и социални иновации („EaSI“) и за изменение на Решение № 283/2010/ЕС за създаване на Европейски механизъм за микрофинансиране за трудова заетост и социално приобщаване „Прогрес“, а именно:

„социално предприятие“ означава предприятие, независимо от правната му форма, което:

а) в съответствие със своя учредителен договор, устав или друг правен документ за създаването му, има за основна цел постигането на измеримо, положително социално въздействие, а не генерирането на печалба за своите собственици, членове и акционери, и което:

(i) предоставя услуги или стоки, които генерират социална възвръщаемост¹ и/или

(ii) използва метод за производство на стоки или услуги, който възплъщава неговата социална цел;

б) използва своята печалба на първо място за постигането на основната си цел и е въвело предварително определени процедури и правила относно всяко разпределяне на печалба между акционери и собственици, което гарантира, че това разпределяне не накърнява основната цел; и

в) се управлява по предприемачески, отчетен и прозрачен начин, по-специално чрез включване в управлението на работници, клиенти и заинтересовани страни, засегнати от стопанската му дейност;

На европейско ниво конкретни характеристики на социалните предприятия включват:

- Извършване на стопанска дейност по предприемачески начин
- С основна цел постигане на социална промяна за определена уязвима група или решаване на важен обществен проблем
- Предприятието е независимо от държавната и местна власт
- Реинвестира преимуществено печалбата си за постигане на социалната цел
- Отчита желанията и предпочитанията на уязвимата група, която подкрепя и
- Се ръководи по прозрачен начин

Само при наличието на всички тези характеристики едновременно, ЕС предоставя подкрепата за СП през програмите и фондовете си. Също така те дават достатъчно ясна и широка рамка, така че различни видове юридически лица да могат да се разпознаят като такива.

1. Правна рамка в България - нормативни документи в областта на социалната икономика:

Няма конкретна правна форма за социално предприемачество в България. Следователно, социалните предприятия приемат и разнообразието от правни форми, като трите най-често срещани са юридически лица с нестопанска цел, като например сдружения и фондации; кооперации за хора с увреждания и

¹ Под социална възвръщаемост следва да се разбира действия и/или дейности, насочени към подобряване качеството на живот на уязвими групи. Под социална възвръщаемост не се разбира и не следва да се включват дарения и благотворителност.

специализирани предприятия за хора с увреждания. Режимите на регистрация са съгласно Търговския закон и Закона за ЮЛНЦ.

Политическата рамка за социалните предприятия е изложена в **Концепцията за националната социална икономика**. През месец март 2018 г., към документа е приет **План за действие за изпълнение на Националната концепция за социална икономика в периода 2018-2019 г.** В документа са заложени дейности, които ще допринесат за развитието и утвърждаването на социалната икономика и социалното предприемачество в България. В плана са заложени редица информационни кампании, форуми и семинари, както и представяне на добрите практики в тази сфера. Предвижда се провеждане на трудова борса, по време на която социални предприятия ще предлагат работа на младежи, настанени в социални услуги, както и на хора с увреждания, в риск от бедност и социално изключване. В Плана са очертани и дейности, които ще подобрят правната рамка, както и дейности, които ще създадат условията за повече партньорства и мрежи на социалните предприятия, в т.ч. **проект на Закон за социалната икономика и правилник за прилагането му**. Включени са и действия, които ще насочат вниманието на потребителите към продуктите на социалните предприятия на пазара. Предвидени са и мерки за създаване на благоприятни условия а образование, обучение и изследвания в подкрепа на социалната икономика. Сред тях са провеждането на анкетни проучвания сред учителите и заинтересованите страни за възможности за разработване на учебни програми и проекти в областта на социалната икономика. Планът включва и мерки за оценка на икономическото и социално въздействие на социалните предприятия върху заетостта и социалното включване на хората в неравностойно положение.

Дефиниции и концепции за социално предприемачество в България, съгласно Национална концепция за социалната икономика

Социалната икономика е едновременно част от реалната икономика и част от гражданското общество, в която физически и/или юридически лица, сдружения на доброволци или други организирани субекти осъществяват стопанска дейност в обществена полза и реинвестират печалба за постигане на социални цели .

Градивните компоненти на функционалната структура на социалната икономика са:

- 1/ стопанска функция за собствено ресурсно обезпечаване;
- 2/ социална функция, реализирана чрез профила на разходите;
- 3/ общественополитическа функция на генериране на обществени нагласи на социална солидарност.

По своята функционална структура, социалната икономика подпомага процеса на социално включване и е различна от корпоративния капитализъм.

Според концепцията, **социалните предприятия в България** са: предприятия, които произвеждат стоки и услуги за пазарната икономика и разпределят част от техните ресурси за постигането на социални и икономически цели. Социалните предприятия са също:

- развиващи се в специфичен, местен контекст, като социалното предприятие представлява основната икономическа единица на социалната икономика;
- всички видове предприятия, независимо от тяхната правна структура, могат да бъдат социални предприятия, тъй като те са създадени и функционират най-вече с оглед на социалните цели, напр. кооперации, местни самоподдържащи се предприятия или групи, асоциации, дружества за взаимна подкрепа, фондации, съюзи и др.;
- разположени между традиционния частен и публичния сектор; и
- ключовите им характеристики са социални цели, съчетани с предприемаческия потенциал на частния сектор.

Социалното предприемачество се определя като икономическа дейност, насочена изцяло към създаването, експлоатацията и развитието на социалните предприятия, докато социален предприемач е някой който създава социално благо чрез дейности, които съчетават икономически и социални цели, показват подкрепа на социално уязвимите групи от обществото, стимулира социални позитивни промени, удовлетворява социални потребности. Той използва оптимално наличните ресурси и прилага иновативни подходи за развитие на социалната икономика. Социалният предприемач е признат за професия в националната класификация на професиите.

Действащите закони в България предвиждат набор от допълнителни регистрации, които традиционно едно социално предприятие следва да извърши, за да осъществява конкретна дейност (регистрация като доставчик на социални услуги, регистрация за посреднически услуги по заетост, вписване в регистър на Агенция за хора с увреждания, лицензии за предоставяне на социални услуги за деца и т.н.).

Сега действащата нормативна уредба в България, която се свързва отчасти със социалните предприятия, а именно - тази която касае специализираните предприятия и кооперациите на хора с увреждания, е фокусирана върху социалното включване и интеграцията на пазара на труда само на една уязвима група. В другите страни не се ограничават до конкретна уязвима група, а напротив, предвидените механизми за подкрепа на социалните предприятия са достъпни за всички, независимо с каква уязвима група работят.

Проект на Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика

В законопроекта се дава определение на понятието социална икономика и социално предприемачество. Основната цел на нормативния акт е правната регламентация на реда и начина, по който ще бъдат разкривани и ще съществуват социалните предприятия и насърчителните мерки, с които държавата ще подпомага тяхното създаване и развитие. Със законопроекта се дава възможност на хората от уязвимите групи да бъдат включени в социалните предприятия. Това са лицата до 29 г. и над 55 г., хората с увреждания, родителите на деца с увреждания, бежанци, бездомни, зависими, затворници и жертви на домашно насилие. Предвидени са средства за обучения, квалификация и преквалификация на наетите в социални предприятия.

В законопроекта се определят два вида социални предприятия – Клас А – социални предприятия с до трима служители с увреждания или от уязвимите групи или инвестиция до 7500 лв. от печалбата на конвенционалното предприятие в социални публични цели. Другата категория е Клас А+, в която влизат социални предприятия с минимално изискване от 30 наети служители от уязвимите групи или инвестиция от 75 000 лева от печалбата на конвенционалното предприятие в социални публични цели.

Насърчителните мерки за желаещите да инвестират в социално предприятие ще включват подкрепа от фонд „Социална закрила“ и данъчни облекчения, регламентирани в Закона за корпоративното подоходно облагане. Предвиждат се данъчни облекчения до 10% за конвенционалните предприятия, които инвестират в създаването на социално предприятие.

Предстои създаването на Национален регистър на социалните предприятия, в който ще бъдат включени предприятия, отговарящи на определени изисквания. Регистрираните в Националния регистър предприятия ще имат право да кандидатстват и за средства от европейските фондове. Предстои и разработването на електронна платформа, която ще даде възможност на социалните предприятия да обменят опит, да предлагат стоките си и да бъдат подпомагани. Със Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика ще бъде създадена сертификационна марка, благодарение на която потребителите ще могат да разберат кога купуват определена стока от социално предприятие.

Проект на Концепция на Закона за социалните услуги (извадка) – ползи за развитието на социалното предприемачество в областта на социалните услуги

През месец март 2018 г. стартира работата разработване на **Закон за социалните услуги**, с провеждане на заседание на междуведомствената работна група към МТСП за разработването му. През месец юли т.г. вече има разработен Проект на

Концепция на Закона за социалните услуги. Този закон ще даде допълнителни възможности за развитие на социални предприятия, работещи в областта на социалните услуги, тъй като съгласно концепцията ще се регламентира нова форма за договаряне/възлагане на предоставянето на социални услуги.

Сега действащата нормативна уредба относно възлагането на управлението на социалните услуги дава право на избор на общините да възлагат управлението на социалните услуги, финансирани от държавния и общинския бюджет, на частни доставчици или да ги управляват самостоятелно. Това, което липсва на сегашната уредба, са механизми за гъвкавост при възлагането, предпоставки за реално и по-голямо партньорство между различните видове доставчици и стимули за частните доставчици да стартират и развиват собствени услуги без риск при бъдеща финансова подкрепа от общината или държавата да се променя собствеността на услугата.

Повечето от иновативните практики и нови услуги в България са първоначално развити именно от частни доставчици, предимно НПО, които се определят като социални предприятия. Съгласно сегашната уредба, за да може такава услуга да получи държавно финансиране, следва да бъде разкрита като делегирана от държавата дейност, а това предполага услугата да не бъде вече на частния доставчик, който я е развил, а на общината. Впоследствие общината не е длъжна да възлага управлението ѝ на частен доставчик и още по-малко е длъжна да я възложи директно на доставчика, създал и развил услугата (с оглед принципа за конкурсното начало и принципа за равнопоставеност на доставчиците). Това не стимулира създаването на нови услуги с частно финансиране, а с оглед все по-нарастващите потребности, особено от услуги за пълнолетни лица, и ограничените средства за първоначални инвестиции от държавата и общините, е изключително важно да не се обезсърчава частната инициатива.

С оглед преодоляване на съществуващите в момента празноти в законодателството, ограничаващо по-гъвкавото предоставяне на необходимите социални услуги на хората, в ЗСУ ще бъдат регламентирани няколко възможности за възлагане на предоставянето на социални услуги, финансирани пълно или частично от държавния бюджет:

- ✓ **Възлагане от общината на частни доставчици чрез конкурс или пряко договаряне при единствен кандидат на предоставянето на вече съществуващи и функциониращи услуги (които са създадени като финансирани от държавния бюджет съгласно картата на социалните услуги и за които общината е носител на правото на ползване на материалната база). Този режим ще се прилага и когато услугата е**

създадена и функционира изцяло с общинско финансиране. Този режим съответства на сега действащия.

- ✓ **Възлагане на предоставянето на социални услуги, включени в картата на услугите, които общината няма условия и възможност да създаде самостоятелно и друга община няма възможност да удовлетвори потребностите, на частен доставчик или няколко доставчика (в зависимост от броя на потребителите, за които е определено държавно финансиране), които вече са развили, предоставят и управляват самостоятелно тези услуги – това е хипотеза, при която услугата е на частния доставчик и получаването на финансиране не променя титуляря на услугата. При този режим общината осигурява потребностите чрез частен доставчик и не създава нова услуга. Този режим също ще може да се прилага и при общинско финансиране. Ще бъдат предвидени и съответни изисквания към частните доставчици, за да могат да получат подобно финансиране (като например опит, човешки и материален ресурс, качество, удовлетвореност на настоящите потребители и др.).**

2. Правна рамка в Гърция - нормативни документи в областта на социалната икономика:

Първият закон, който институционализира социалната икономика в Гърция е приет през 2011 г. (Law 4019/2011 on Social Economy and Social Cooperative Enterprise). Целта на закона е да улесни достъпа до възможности за заетост и професионалното активиране на значителна част от населението, борбата с дискриминацията и социалното изключване, осигуряването на съвременни, качествени социални услуги, развитието на съществуващите нетрадиционни социално осигурителни и социални институции.

Закон 4019/2011 за социалната икономика и социалното предприемачество дефинира понятията “социалната икономика” и “социално кооперативно предприятие”, обхващащо широк спектър от цели и дейности на социалните предприятия.

В Гърция съществуват следните **институционализирани форми на социално предприятие:**

- Женски агро-туристически кооперации съгласно Закон 1541/1985
- Социални кооперации с ограничена отговорност ("Kinonikos Sineterismos Periorismenis Efthisis" или Koi.S.P.E.), съгласно Закон 2716/99, осигурява

рамка и подкрепа за установяване на работа интеграционни социални предприятия за хора с психични проблеми (Koi.S.P.E.) и

- Социални кооперативни предприятия ("Kinoniki Sineteristiki Epihirisi" или Koin.S.Ep.), съгласно закона 4019/2011. Koin.S.Ep.s са допълнително категоризирани в три типа според тяхната цел:
 - ☞ Социални кооперативни предприятия за приобщаване (Koin.S.Ep. Entaxis): Тези предприятия са съсредоточени върху социалното и икономическото включване на рисковите групи (например лица с увреждания, със зависимост към наркотици, млади криминално проявени и т.н.). Най - малко 40% от служителите в тези предприятия трябва да бъдат от рискови социални групи.
 - ☞ Социални кооперативни предприятия за социални грижи (Koin.S.Ep. Kinonikis Frontidas): Тези предприятия се съсредоточават върху предлагането на социални услуги за конкретни групи от населението като например възрастни, бебета, деца и хора с хронични заболявания.
 - ☞ Социални кооперативни предприятия за колективни/ производствени цели (Koin.S.Ep. Silogikou & Paragogikou Skorou): Тези предприятия са активни в областта на насърчаването на местни и колективни интереси, подпомагане на заетостта, насърчаване на социалното сближаване и местното или регионалното развитие. Те се съсредоточават върху производството на стоки и доставката на стоки услуги в секторите на културата, околната среда, образованието, експлоатацията на местни продукти, подкрепа на традиционните професии и др.

Закон 4019/2011 налага значителен брой формалности и задължения за социалните предприятия (Koin.S.Ep.s). Първоначално обосновката на този механизъм за административен контрол е на социалните предприятия, регистрирани в Регистъра за социално предприемачество, автоматично да бъдат осигурени пряк достъп до специални инструменти за финансиране и фискални ползи. В тази светлина нивото на контрол е считано за необходимо, за да се избегнат случаи на злоупотреба с това благоприятно правно отношение, както и да не е прекомерна бюрокрацията, което да доведе до объркване и да обезсърчи предприемачите да се възползват от тях.

Националната стратегия за социално предприемачество 2017 г. определя оперативната рамка, която се основава на механизми за подкрепа и финансови инструменти. Целта на предложението е а) ефикасно и ефективно прилагане на законодателната и регулаторната рамка в областта на социалната икономика и социалните кооперативни предприятия и б) принос към формулирането и прилагането на новаторска социална политика. Основно условие за оптимално прилагане на закона е здравословното функциониране на екосистемата на

социалната икономика, която поставя акцент върху новите участници и върху новите форми на финансиране и сътрудничество.

ЧАСТ ТРЕТА

СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ

Настоящата част на проучването има за цел да представи проучените добри практики на социални модели от двете страни на границата и в други страни от ЕС. За идентифицирането им са използвани следните критерии:

- **Въздействие или принос** за развитието на социалната икономика.
- Дейностите се реализирани в **партньорски отношения** с други заинтересовани страни, с цел приобщаване на обществото към развитие на социалната икономика;
- Генериране на добавена стойност по отношение на **решаването на важни социални въпроси** и/или създадена възможност за развитие на самостоятелност и независимост;
- **Повторяемост и трансфериране:** *до каква степен тази практика може да бъде повторена другаде и да се трансферира към друг контекст;*
- **Устойчивост:** *капацитетът на практиката да продължи своето съществуване и функциониране извън пробния период;*
- **Съвместимост:** ниво на съгласуваност между резултатите и целите на практиката - имат видим ефект и осезаемо въздействие;
- Практиката е довела до **повишаване на осведомеността**, относно потенциалните решения за общите социални и икономически проблеми.

1. Проучване на функциониращите социални предприятия на територията на област Смолян

Съгласно описаната по-горе дефиниция за социално предприятия, са изследвани организации, без значение на правната им форма, които имат регистрация като доставчик на социални услуги, регистрация за посреднически услуги по заетост, вписани са в регистър на Агенция за хора с увреждания, притежават лицензии за предоставяне на социални услуги за деца и т.н.

1.1. Специализирани предприятия и кооперации на и за хора с увреждания

Съгласно регистъра на специализираните предприятия на и за хора с увреждания (АГЕНЦИЯ ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ), към месец април 2018 г. на територията на област Смолян функционират пет предприятия:

Таблица 1 Специализираните предприятия на и за хора с увреждания в Област Смолян, АХУ

Наименование	Адрес	Дейност
ЕТ "ТИНКА- 47 ТИНКА МОСТАНЕВА" ЗЛАТОГРАД" брой служители - 2	гр. Златоград, ул. "Ангел Киряков " № 12 А	» Доставка на софтуер и специализирана техника » Доставка на текстилни, кожени и синтетични изделия
"ТРУД И БЕЗОПАСНОСТ" ЕООД брой служители - 3	гр. Чепеларе, ул."Георги Костов" №25	» Доставка на обувки » Доставка на работни дрехи и аксесоари » Доставка на стоки » Служба - трудова медицина
"АРНАУДОВА-77" ЕООД брой служители - 1	гр. Смолян, ул."Евридика"№ 4, вх.А, ет.3, ап.8	» туристическа и агентска дейност
"ТЕНДЪР 2015" ЕООД брой служители - 1	гр. Смолян, гр. Смолян 4700 бул. "България" No 3А	» Организиране и провеждане на семинари » Организиране и управление на събития, обучения и пътувания » Осъществяване на дейности по обучение » Рекламна дейност » туристическа и агентска дейност
ТПК "Първи Май" брой служители - 53	гр. Смолян, бул. "България" - 75	» Отдаване на имущество под наем » Шивашка дейност

1.2. Доставчици на социални услуги, вписани в регистрите на АСП

Към месец април 2018 г. на територията на област Смолян има регистрирани 6 доставчици на социални услуги за възрастни, като нито една от организациите няма Лиценз от ДАЗД за предоставяне на социални услуги за деца.

Таблица 2 Доставчици на социални услуги в Област Смолян, АСП

Наименование	Адрес	Социална услуга
"ЕЛАВЕ ТЕРАПИИ" ЕООД	гр. РУДОЗЕМ УЛ. "ХАН АСПАРУХ" № 11, ЕТ. 3, АП. 6	Център за обществена подкрепа за възрастни

Наименование	Адрес	Социална услуга
"НЕШЕН 2010" ЕООД	с. БАНИТЕ УЛ. "СТЕФАН СТАМБОЛОВ" № 7	Дневен център за стари хора Дом за стари хора
"РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД	гр. СМОЛЯН БУЛ. "БЪЛГАРИЯ" № 10 26 % общинско участие	Домашен помощник за възрастни хора Личен асистент за възрастни хора Социален асистент за възрастни хора
СДРУЖЕНИЕ "ИНСАЙТ"	общ. СМОЛЯН, гр. СМОЛЯН БУЛ. "БЪЛГАРИЯ" № 24, ЕТ. 5, ОФИС 500	Домашен помощник за възрастни хора Личен асистент за възрастни хора СОЦИАЛЕН УЧЕБНО-ПРОФЕСИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ЛИЦА НАД 18 ГОДИНИ
"СИНАНЕР" ЕООД	общ. БАНИТЕ, с. ДРЯНКА С. ДРЯНКА	Домашен помощник Домашен социален патронаж Личен асистент Мобилен център за работа с рискови групи - лица над 18 години Обществени трапезарии Социален асистент
ФОНДАЦИЯ "ЦЕНТЪР ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И НАПРЕДЪК"	общ. НЕДЕЛИНО, гр. НЕДЕЛИНО УЛ. "КОЧО ЧИСТЕМЕНСКИ" № 5	Социален асистент Център за социална рехабилитация и интеграция

1.3. Общински социални предприятия

Таблица 3 Доставка на социални услуги в Област Смолян, АСП

Наименование	Адрес	Дейност
Общинско социално предприятие "ОЗЕЛЕНЯВАНЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО"	град Доспат	Осигуряване на заетост на рискови групи от населението
Общинско социално предприятие „Център за социални услуги в домашна среда“	град Доспат	Осигуряване на социални услуги в домашна среда
Общинско социално предприятие „Озеленяване, благоустройство и развитие на традиционни занаяти – Рудозем“ ЕООД	град Рудозем	Осигуряване на заетост на уязвими социални групи от населението

2. ДОБРИ ПРАКТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ СМОЛЯН И ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН (БЪЛГАРИЯ)

Социалните модели на прилаганите добри практики са разделени в следните основни области:

- социални услуги
- здравни услуги
- обучение и образователни услуги
- осигуряване на заетост на лица в неравностойно социално положение
- производство и/ или търговия и/или предоставяне на услуги
- провеждане на информационни и превенционни кампании и др.
- провеждане на доброволчески кампании

В настоящата част са представени добрите практики на социални модели, прилагани в българската част на трансграничния район и в частност на територията на Област Смолян.

2.1. Област „СОЦИАЛНИ УСЛУГИ“

Социален модел: Предоставяне на социални услуги за уязвими групи чрез публично-частно партньорство

ОРГАНИЗАЦИЯ: РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД

Целева група: лица с увреждания, самотно-живеещи възрастни хора и други уязвими групи от населението.

Деятелност:

Дружеството е създадено през 2013 г. със съдружници ОБЩИНА СМОЛЯН, ОБЩИНА ЧЕПЕЛАРЕ, ОБЩИНА БАНИТЕ, "БКС" ЕООД и ЕТ "ГЕОРГИ ПАНАЙОТОВ". Към момента дружеството предоставя следните услуги за възрастни лица:

- Домашен помощник за възрастни хора
- Личен асистент за възрастни хора
- Социален асистент за възрастни хора

Чрез тези услуги се предоставят грижи за задоволяване на ежедневни потребности в домашна среда. Съобразно спецификите, те са насочени към: подпомагане на основни битови нужди; социална работа и консултации, съдействие за организация на свободното време и осъществяване на контакти; поддържане на хигиена, пазаруване и приготвяне на храна, пране и други комунално-битови дейности; доставка на храна, съдействие за снабдяване с необходимите помощни

средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия; битови услуги и др.

Финансиране:

Дружеството предоставя услугите чрез финансиране по проекти, финансирани от ОП „Развитие на човешките ресурси“, чрез Европейския социален фонд. Дружеството участва в множество проекти, в т.ч. като бенефициент, в партньорство с общините и като изпълнител на дейности по проекти.

2.2. Област „ПРОИЗВОДСТВО И/ ИЛИ ТЪРГОВИЯ“

Социален модел: Осигуряване на заетост на лица с увреждания и провеждане на силна социална политика за подпомагане на членовете на кооперацията и заетите в производството лица

ОРГАНИЗАЦИЯ: ТПКИ „Първи май“ – гр.Смолян

Целева група: хора с увреждания.

ТПКИ "Първи май" е създадена на 18.07.1960 г. Кооперацията разполага с производствена сграда в гр. Смолян и изнесени цехове в смолянския квартал "Устово" и в село Смилян - Смолянска област. Към момента в ТПКИ "Първи май" работят 70 човека, от които 49% са хора с намалена над 50% трудоспособност.

Фирмената философия на ТПКИ "Първи май" гласи: "При поетия социален ангажимент да задоволи в пълна степен изискванията на настоящите си клиенти, да търси нови пазарни ниши, да постигне по-добра ефективност и качество, да разшири производството си".

Социална политика:

ТПКИ "Първи май" провежда силна социална политика, осигурявайки на членовете си подкрепа при профилактиката и лечението на различни заболявания, гарантиран балнеологичен отдих, съответстваща работна среда на специфичните потребности на заетите в производството хора с увреждания.

Най-силната проява на социалната политика на Кооперацията е извършената професионална преквалификация, в съответствие с провежданата трудна стратегическа промяна в производството и преминаването към нови технологични решения.

Дейности:

В годините Кооперацията е имала разнообразен предмет на дейност: производство и реализация на детска и бебешка конфекция, трикотажна конфекция, ръчно плетиво, метало-пресови изделия, опаковки от картон и целофан, като основно е оперирала на вътрешния пазар.

С настъпилите през 1989 г. промени в страната и преминаването от планова към пазарна икономика, Кооперацията е предприела специализация в производството на трикотажни облекла, като за натовареността на производствения капацитет се разчита основно на ишлеме.

Към момента кооперацията извършва основно производство на трикотажно облекло и на опаковки от хартия и картон.

Финансовият резултат през последните две години е положителен, а за последния отчетен период е по-висок, което говори за нарастване на положителните резултати от дейността на Кооперацията.

Извършеното технологично обновление и подобрената среда и условия на труд чрез реализиране на проекти към АХУ, водят до отлични резултати, като престижното име на ТПКИ "Първи май", синоним на надежден партньор, осигурява регулярни поръчки от фирми като: "Адидас", "Пума", "Рийбок", Харлей-Дейвидсън", "Зара" и др.

Предприятието е поело *социални ангажименти* – осигурените работни места са устойчиви и въпреки трудностите ръководството се стреми чрез разработване на нови пазари да наложи устойчив темп на нарастване на работните места за хора с увреждания.

Финансиране: Приходи от производствена дейност - производство на трикотажно облекло и на опаковки от хартия и картон.

2.3. Област „ПРОВЕЖДАНЕ НА ДОБРОВОЛЧЕСКИ КАМПАНИИ“

Социален модел: Оползотворяване на храни – подпомагане на хората в нужда с топла и/или суха храна. Предоставяне на топла и/или суха храна на социално слаби, пенсионери, самотни възрастни или с ниски доходи хора от Хранителна банка, която събира храна чрез дарения и договори за изкупуване на ниски цени на стоки с изтичащ срок на годност

ОРГАНИЗАЦИЯ: ХРАНИТЕЛНА БАНКА – СМОЛЯН, създадена от Фондация „Ако си дал!“ в партньорство с Община Смолян

/Инициативата е в процес на реализация/

Целеви групи: социално слаби, пенсионери, самотни възрастни или с ниски доходи хора.

Дейност:

Фондация „Ако си дал!“ е създадена през 2015 г. и е известна с инициативата „Help corner“ или т. нар. „уличен хладилник“.

Чрез инициативата се подпомагат хората в нужда с топла храна или суха храна в пакети. Това става под формата на т.нар. Хранителна банка. Община Смолян подкрепя инициативата чрез осигуряване на помещения, отговарящи на санитарно-хигиенните изисквания на институциите. Общински съвет - Смолян предостави за безвъзмездно ползване на фондацията помещение в Стоматологичната поликлиника на областния град. Помещението, което им дава общината за срок от пет години, е с площ 15.20 квадратни метра, предназначено е за хранителна банка. Нужно е за складиране на сухи продукти, които да раздават на нуждаещи се хора.

Могат да се направят и списъци на самотни и бедни хора в отдалечени места в Общината, които се нуждаят от тези храни. Идеята е в склада да се събира храна, която да се доставя до домовете на хората, а разходите по транспорта са за Фондацията, както и издръжката на склада - хранителна банка. Предстои сертифициране от Агенцията по храните в Смолян.

Хранителната банка ще събира първоначално всички храни, които ежедневно изхвърлят от топлите витрини в "Лидъл" и "Била". Двете големи вериги имат пекарни, в които ежедневно пекаат кифли, кроасани и др., които всяка вечер изхвърлят. Първоначално ще са тези храни, а след това всички, които са с изтичащ срок на годност. По статистиката на двете вериги за Смолян тези храни са 10 тона седмично. „Ако си дал“ притежава опит в изхранването на големи групи хора, също така притежава дългосрочно партньорство с големите хранителни вериги.

Първият хладилник, който той отвори преди 3 години, е на ъгъла на улиците „Янко Забунов“ и „Бурел“ в кв. Иван Вазов в столицата. Оттогава вече в десетки градове има такива хладилници, от които хората в затруднение могат да си взимат храна 24 часа в денонощието. А храната я оставят други хора, които заминават за почивка, командировка или на гости.

Финансиране: дарения; собствени средства

2.4. Област „ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТОСТ НА ЛИЦА В НЕРАВНОСТОЙНО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ“

Социален модел: Осигуряване на заетост на рискови групи от населението

ОРГАНИЗАЦИЯ 1: Общинско социално предприятие "ОЗЕЛЕНЯВАНЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО" – град Доспат

Целева група: БЕЗРАБОТНИ ОТ РИСКОВИ ГРУПИ.

Дейност:

Създадено по ПРОЕКТ по схема BG051PO001-5.1.02-0006 „Нови възможности“ по ОПРЧР 2007 – 2013 г.

Специализирано звено на общината за управление на общинско имущество за задоволяване на потребностите на населението, като има за основна цел постигането на измеримо, *положително социално въздействие, а не генерирането на печалба*. Дейностите са насочени към подобряването на качеството на живот на уязвимите групи и за осигуряване изпълнението на общинските дейности по благоустрояване и озеленяване, както и всички други дейности по управление, изграждане, поддържане, ремонт и реконструкция на обекти, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура и други имоти – общинска собственост, както и предоставяне на други услуги или осъществяване на други местни дейности, необходими за задоволяване на потребностите на общината или на нейното население, за да се постигне социална възвръщаемост, а не генерирането на печалба. *В управлението на предприятието участват и хора от уязвимите групи*, а дейността му се състои в това да се постига трайно социален ефект и възплъщаването на неговата социална цел.

Финансиране:

- Общински бюджет
- Дарения и спонсорство
- Други източници

ОРГАНИЗАЦИЯ 2: Общинско социално предприятие „Озеленяване, благоустройство и развитие на традиционни занаяти – Рудозем“ ЕООД

Социален модел: Осигуряване на заетост на рискови групи от населението

Целева група: БЕЗРАБОТНИ ОТ РИСКОВИ ГРУПИ.

Дейност:

Създадено по ПРОЕКТ BG051PO001-5.1.02-0006-C0001 "Създаване на заетост чрез развитие на социално предприемачество в Община Рудозем" - ОПРЧР 2007 – 2013 г., схема „Нови възможности“. През 2012-2013 г. е създадено ново социално предприятие първото по рода си в общината, чиято цел е осигуряване на заетост на уязвими социални групи. В предприятието се реализират различни видове дейности (*озеленяване, социални услуги в домашна среда и запазване на традиционните занаяти в общината*).

ОСП се помещава на втория етаж в Дома на културата и осъществява дейност, основно насочена към запазване на българските занаяти. Социално предприятие – Рудозем може да се определи и като работилница на народното изкуство.

Изделията в работилницата се изработват ръчно или от т.нар. тип “handmade” - аглоци, терлици, цедила - типични за родопския край и Родопа планина. За да

покажат красотата на традиционното, родопското, българското изкуство, работещите в ОСП правят и демонстрации на начина на изработка на изделията.

Сред продуктите на ОСП са и малки сувенири, подходящи за подаръци. Специален комплимент за най-малките, пък са handmade плюшени играчки. Всеки желаещ да си закупи артикул от Социалното предприятие може да го направи на място в работилницата, тъй като изработените продукти са както за дарения, така и за продажба.

Финансиране:

- Общински бюджет
- Дарения и спонсорство
- Други източници

2.5. Област „ОБУЧЕНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНИ УСЛУГИ“

Социален модел: Обучение на лица от уязвими групи, чрез форма на социална услуга, насочена към професионално обучение на лица с определена степен намалена работоспособност, навършили 18 години

ОРГАНИЗАЦИЯ: Сдружение „Инсайт“ – град Смолян

Целева група: лица с определена степен намалена работоспособност, навършили 18 години

Дейност:

Предоставяне на обучения под формата на социална услуга, насочена към професионално обучение на лица с определена степен намалена работоспособност, навършили 18 години.

Финансиране: Проекти, финансирани по програмите на ЕС.

3. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ

Въз основа на проучването на добри практики на територията на Област Смолян, в настоящата част са изведени **основните социални модели, както и възможностите за трансфер и пилотно тестване на българските социални модели** от гръцката страна на трансграничния регион.

Таблица 4. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ И/ ИЛИ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване
<p>1. Предоставяне на социални услуги чрез публично-частно партньорство</p> <p>Три български общини и две частни фирми създават съвместно социално предприятие, което предоставя социални услуги за хора с увреждания, самотноживеещи хора и лица от други уязвими групи. Услугите включват: Домашен помощник за възрастни хора; Личен асистент за възрастни хора; Социален асистент за възрастни хора. Тези услуги са изрично описани в българското национално законодателство и включват: подпомагане на основни битови нужди; социална работа и консултации, съдействие за организация на свободното време и осъществяване на контакти; поддържане на хигиена, пазаруване и приготвяне на храна, пране и други комунално-битови дейности; доставка на храна, съдействие за снабдяване с необходимите помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия; битови услуги и др.</p>	<p>РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД, създадено от ОБЩИНА СМОЛЯН, ОБЩИНА ЧЕПЕЛАРЕ, ОБЩИНА БАНИТЕ, "БКС" ЕООД и ЕТ "ГЕОРГИ ПАНАЙОТОВ"</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на социалния модел на заинтересовани гръцки НПО, общини или компании, включително такива, които вече предоставят подобни услуги 2. Предоставяне на подробно описание на социалните услуги, включително обхвата на българските стандарти, договори, целеви групи, ресурси и друга документация, свързана със социалните услуги 3. Изготвяне на основни документи за прехвърляне / пилотно изпитване на модела 4. Организиране на съвместна среща между българската организация и гръцките партньори за обсъждане на осъществимостта на модела в Гърция и / или прехвърлянето на някои елементи от българския модел 5. Изготвяне на образци на договори, правила и процедури за създаване на социални предприятия

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване
<p>2. Осигуряване на заетост на лица с увреждания и провеждане на силна социална политика за подпомагане на членовете на кооперацията и заетите в производството лица</p> <p>ТПКИ "Първи май" осигурява заетост на хора с увреждания, като в същото време осигурява на членовете си подкрепа при профилактиката и лечението на различни заболявания, гарантиран балнеологичен отдих, съответстваща работна среда на специфичните потребности на заетите в производството хора с увреждания, както и професионална преквалификация, във връзка с преминаването към нови технологични решения.</p>	<p>ТПКИ „Първи май“ – гр.Смолян</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на социалния модел на заинтересованите гръцки организации, включително необходимите ресурси и капитал за стартиране и поддържане на социалното предприятие 2. Обмен на ноу-хау за популяризиране и маркетинг на продукцията.
<p>3. Оползотворяване на храни – подпомагане на хората в нужда с топла и/или суха храна. Предоставяне на топла и/или суха храна на социално слаби, пенсионери, самотни възрастни или с ниски доходи хора от Хранителна банка, която събира храна чрез дарения и договори за изкупуване на ниски цени на стоки с изтичащ срок на годност</p>	<p>Хранителна банка - Смолян Website</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на социалния модел на заинтересовани гръцки НПО, включително такива, които вече предоставят подобни услуги 2. Предоставяне / изготвяне на договори с доставчици на храни (супермаркети, ресторанти и др.). 3. Предоставяне на подход за покриване на целевите групи, на които се доставя храната

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване
<p>Социалният модел се прилага от НПО (Фондация "Ако си дал"), която събира топла и суха храна чрез договори със супермаркети, ресторанти и други, съхранява храната и я предоставя на хора от уязвими групи. Инициативата се изпълнява на цялата територията на България, включително и в Смолян, в сътрудничество с местните общини, които осигуряват помещения за съхранение на храната. Обикновено храната се дарява или купува на пониски цени, а разходите за съхранение и транспорт за доставката се покриват от фондацията. Фондацията организира и кампании за разпространение на храна, инициатива за „Help corner“ или т. нар. „уличен хладилник“ (обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и т.н.).</p> <p>Финансирането на дейностите се извършва основно чрез дарения, собствени средства на фондацията и проекти.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 4. Описание и представяне на така наречената практика "Help Corner" - обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и др. 5. Изпълнение на пилотна кампания за събиране / разпределение на храни съгласно договорите 6. Тестване на инициативата „Help corner“ или т. нар. „уличен хладилник“
<p>4. Осигуряване на заетост на рискови групи от населението</p> <p>Община Рудозем създава общинско социално предприятие, което произвежда ръчно изработени български традиционни продукти и сувенири, характерни за Родопите. Изделията се изработват от лица с увреждания или от уязвими групи. Предприятието се финансира от общинския бюджет, дарения, приходи от продажба на продукти.</p>	<p>Общинско социално предприятие „Озеленяване, благоустройство и развитие на традиционни занаяти – Рудозем“ ЕООД Website</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на социалния модел на заинтересованите гръцки организации, включително необходимите ресурси и капитал за стартиране и поддържане на социалното предприятие 2. Обмен на ноу-хау за популяризиране и маркетинг на продукцията.

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване
<p>5. Осигуряване на заетост на хора от уязвими групи</p> <p>ОСП изпълнява общинските дейности по благоустрояване и озеленяване, както и всички други дейности по управление, изграждане, поддържане, ремонт и реконструкция на общински обекти, осигурявайки заетост на уязвими групи от населението, в т.ч. безработни лица.</p>	<p>Общинско социално предприятие "ОЗЕЛЕНЯВАНЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО" – град Доспат</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на социалния модел на заинтересованите гръцки организации , включително необходимите ресурси и капитал за стартиране и поддържане на социалното предприятие 2. Обмен на ноу-хау за популяризиране и маркетинг на продукцията.
<p>6. Обучение на лица от уязвими групи, чрез форма на социална услуга, насочена към професионално обучение на лица с определена степен намалена работоспособност, навършили 18 години</p> <p>Целевата група на центъра са хора с увреждания, като се цели тяхното обучение в определени професионални умения. Тази социална услуга е регламентирана в българското законодателство със съответния обхват и форми на финансиране. Дейностите се финансират основно чрез проекти, финансирани от ЕС.</p>	<p>Сдружение „Инсайт“ – град Смолян</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на подробно описание на модела и социалната услуга на заинтересовани гръцки партньори, включително програми за обучение и области на обучения 2. Изготвяне на договор за сътрудничество с подобна гръцка организация 3. Провеждане на семинар за обучение на обучители / наставници 4. Организиране на съвместен семинар за обмяна на добри практики между български и гръцки организации

4. ДОБРИ ПРАКТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ИЗТОЧНА МАКЕДОНИЯ-ТРАКИЯ И ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН (ГЪРЦИЯ)

Проучването на добри практики на социални модели, прилагани от гръцки организации е извършено в тясно сътрудничество с "Active Citizens Partnership" - партньор по проекта.

4.1.Област „ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТОСТ НА ЛИЦА В НЕРАВНОСТОЙНО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ“

Социален модел: Развитие на бизнес дейности в посока на социалната икономика с крайната цел: повишаване качеството на живот и социално-икономическата рехабилитация на хората с проблеми с психичното здраве, които, наред с други неща са изключени от трудовия пазар

ОРГАНИЗАЦИЯ: „Climax Plus“ - Кооператив за подобряване на социално-икономическата рехабилитация на хора с ментални увреждания

Целева група: лица с ментални увреждания

Дейност:

Организацията е ограничено социално партньорство на третия сектор за психичното здраве на префектура Атика - частноправно юридическо лице с ограничена отговорност, създадено с министерско решение през 2005 г.

В рамките на оперативната програма за здравеопазване за периода 2000-2008 г. (ре) интеграция на лицата с проблеми на психичното здраве в производствения процес, KOISPE Climate Plus, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Министерството на здравеопазването и социалната солидарност за разработването на планове за действие като мулти-дейности и мулти-лаборатория.

Дейности на Climax Plus:

- Climax Plus извършва кетъринг услуги за различни събития.
- Разполага със съоръжения за рециклиране на хартия и други рециклируеми материали (събиране, сортиране и препродажба).
- Радио "Climax Plus" - радиостанция, която разсейва хората с ментални увреждания.
- Работилница за изграждане на стенни часовници, в която са наети социално изключени хора.
- Многофункционалният комплекс "Porphyra" отговаря на изискванията на тези, които търсят място за организиране на всякакъв вид събития.

Финансиране:

Приходи от дейността и средства по проекти, финансирани от ЕС.

4.2.Област „Производство и/ или търговия“

Социален модел: Публично-частно партньорство между местен орган (Община Атика) и хъб за микрофинансиране, чрез концесия на общински пазар, чиито наематели се финансират с начален капитал от хъба

ОРГАНИЗАЦИЯ: Общински пазар в Атина, отдаден на концесия на хъб за микрофинансиране, който подкрепя малки местни бизнес инициативи и социални иновации

Целева група: предприемачи, в т.ч. развиващи социални иновации

Дейност:

Общинският пазар на община Атина е търговски център на района повече от 50 години. Днес той е първият пазар на социалната икономика в Гърция.

Основната цел е да се превърне в лост за възстановяване на местната икономика, който да привлече нова аудитория на пазара, продукти и услуги на гражданите и предприемачите в региона, като същевременно предложи нов опит на атинското население.

Пазарът се съсредоточават върху човека и околната среда, като същевременно се осигурява план за устойчив растеж - предприятия, които съчетават класическите бизнес операции с предложение за социални иновации. Отворената покана към бизнеса се ръководи от принципите, произтичащи от концесията на общинския пазар в Кипсели, община Атина.

За да развива и подкрепя по-нататък бизнес практиките и инициативите, които да стартират на общинския пазар в Кипсели, **Impact Hub Athens** осигурява синергията чрез осигуряване на начален капитал от € 5 000 за всеки нов наемател и допълнителен механизъм за микрофинансиране до € 5 000. Тръстът е организация с нестопанска цел, която подкрепя стартиращи фирми и съществуващи малки фирми в бранша, осигурявайки бизнес развитие и микрофинансиране до 10 000 евро.

Финансиране:

Сградата на пазара е реновирана с европейски средства в периода 2007-2013. Управлява се от Impact Hub Athens с договор за концесия. Отдадена е на концесия.

4.3.Област „Заетост и насърчаване на предприемачеството за хора от уязвими / рискови групи“

Социален модел: Местна и международно свързана мрежа за положително социално въздействие, чрез насърчаване на предприемачество, в т.ч. социалното предприемачество

ОРГАНИЗАЦИЯ: Хъб за въздействие Атина - Impact Hub Atina (стопанисващ общинския пазар в Атина)

Целева група: предприемачи, в т.ч. социални предприемачи и лица от уязвими/рискови групи

Дейност:

В хъба, бизнес и творчески специалисти работят за проектиране и внедряване на бизнес модели за развитие на предприемачеството. От социалната интеграция, околната среда и справедливата търговия, Impact Hub Athens свързва квалифицирани специалисти, създавайки межкултурна мрежа със силно социално въздействие, като осигурява заетост на хора от уязвими / рискови групи.

Impact Hub предлага:

- **Работно място:** Предлага места, където може да се работи, да се организират срещи и събития и т.н. В допълнение към удобната и функционална хостинг среда, предлага гъвкави абонаменти и се грижи за професионалните нужди на клиентите.
- **Събития:** Организира събития, които вдъхновяват творчеството и осигуряват ценни знания и подкрепа за бизнеса. Проектира и координира презентации и семинари по различни теми, свързани с иновациите и предприемачеството.
- **Образование:** Предлага набор от програми, които са свързани помежду си, като се започне с идентифицирането на идеята, интегрирането ѝ в подходящото образователно и бизнес планиране, лична подкрепа.
- **Общност:** Създава взаимосвързаност и партньорства между членовете на местната и глобална общност, насърчавайки културата на социалното предприемачество.
- **Бизнес инструменти:** Предлага инструменти и методологии, осигурява достъп до ресурси, знания, наставници и възможности за финансиране, за да покаже влиянието на бизнеса на клиентите.
- **Консултации:** Подкрепя и съветва екипи на предприемачите от генерирането на идеи до инкубиране и ускоряването / мащабирането.

Финансиране:

Приходи от дейността и средства по проекти, финансирани от ЕС.

4.4.Област „Подобряване на мрежите на социалната икономика на местно, регионално и европейско ниво“

Социален модел: Подкрепа на моделите за социално предприемачество, насочени към подобряване на мрежите на социалната икономика на местно, регионално и европейско ниво

ОРГАНИЗАЦИЯ: Социално кооперативно предприятие за социална и зелена икономика, иновации и култура „Вятърът на промяната“ ("Wind of Renewal")

Целева група: местни общности, в т.ч. в селските райони

Дейност:

- Формулира стратегии и планове за действие на участниците в сектори, свързани със социална и зелена икономика.
- Повишаване на екологичните, социалните, технологичните и икономическите иновации от научноизследователските и научноизследователските институти, обществото и икономиката .
- Обмен на знания, добри практики и опит относно "Местно устойчиво развитие" в градските и селските райони.
- Създаване на мрежи и сътрудничество между организациите на местно, регионално, национално и европейско равнище, насочени към екологична, социална и икономическа устойчивост.
- Консултантски услуги и трансфер на ноу-хау за по-екологична икономика, опазване на околната среда и създаване на "зелени" работни места на местно ниво.
- Оценка и подкрепа на моделите за социално предприемачество, насочени към подобряване на мрежите на социалната икономика на местно, регионално и европейско ниво.
- Сътрудничество със социални, бизнес, местни и регионални заинтересовани страни, камари за представяне и прилагане на предложения / програми (европейски, национални, регионални) в сектори като опазване на околната среда, кръгова екологична икономика, устойчивост на местно ниво.
- Участие на обществеността, представители на пазара и социално - търговски представители за устойчиво регионално развитие, зелена икономика, социално предприемачество, екологично - социални иновации, устойчиви обществени поръчки, управление на околната среда.
- "Wind of Renewal" предоставя услуги на обществеността, частния сектор, властите, социалните предприятия, мрежите и други заинтересовани страни в следните области:
 - ✓ укрепване на екологичната, социална и финансова устойчивост на икономиката

- ✓ рехабилитация на физическата среда,
- ✓ запазване и развитие на природното и културно наследство
- ✓ насърчаване на зеленото и социалното предприемачество, местната заетост и развитието на общностите и предоставянето на услуги на населението, като се вземат предвид променящите се демографски структури.
- ✓ Местни планове за устойчиво развитие
- ✓ Планове за устойчиво градско развитие
- ✓ Еко-, социално-устойчиво развитие на островните, планинските и селските райони
- ✓ Планове за устойчива градска мобилност

Финансиране:

Приходи от предоставяните услуги.

4.5.Област „Предоставяне на услуги, свързани с развитие на туризма“

Социален модел: Включване на местната общност в дейности за развитие на туризма, в т.ч. изследване, проектиране, изпълнение, популяризиране и управление на туристически пътеки в тясно сътрудничество с местната общност

ОРГАНИЗАЦИЯ: Социалното кооперативно предприятие „Пътеките на Гърция“

Целева група: местната общност

Дейност:

Партньорствата за социални кооперативни предприятия в Гърция са създадени през 2010 г. с визията да помогнат на Гърция да се превърне в една от 10-те най-добри туристически дестинации в света.

Дейност: рехабилитация на старите пътеки в различни населени места, така че да отговарят напълно на нуждите на съвременния турист. Почистване на пътеките, маркиране и популяризиране в Гърция и в чужбина. Подкрепа на местното население, чрез прехвърляне на знания за управлението на пешеходни пътеки.

Разработена е мрежа от специализирани партньори, внимателно подбрани за качеството на работата им и скоростта на отговор на нуждите на работата.

„Пътеките на Гърция“ включва донори, асоциации, фирми, общини и регионални власти. Организираните туристически пътеки: в Китхера, Сифнос, Серифос, Драма, Месиния, Кефалония, Преспа езера и много други места.

Изследване, проектиране, изпълняване, популяризиране и управление на туристическите пътеки в тясно сътрудничество с местната общност.

КУЛТУРА: Записване на всички интересни места на културния пейзаж - от прагове и кладенци до средновековни замъци и древни храмове.

ПРИРОДА: Изучаване подробно на природата и геологията, които обграждат пътеките и записване на всяка интересна точка.

ПЕШЕХОДНИ ПЪТЕКИ: Проследяване на всички стари пътеки, записване състоянието им и детайлизиране.

Финансиране:

Приходи от предоставяните услуги.

4.6.Област „Социални услуги и доброволчество“

Социален модел: Предоставяне на социални услуги на хора с увреждания и организиране на доброволчески кампании

ОРГАНИЗАЦИЯ: Асоциация на хора с увреждания и приятели на префектура Родопи, "Перпато" (PERPATO)

Целева група: хора с увреждания

Дейност:

Основана през септември 2002 г. от група приятели на хора с увреждания и техните семейства, днес "Перпато" включва около 300 членове с увреждания и 150 активни доброволци. От 2005 г. асоциацията обучава студенти от катедра "Социална администрация" (Факултет по социална работа - Демокритски университет в Тракия).

През 2003 г. Асоциацията "Перпато" предоставя услуги по социални грижи. Гръцкият Национален център за социална солидарност през 2011 г. акредитира "Перпато" като официален доставчик на услуги за социални грижи в частния сектор с нестопанска цел на гръцкото Министерство на здравеопазването и социалната солидарност. През август 2011 г. "Перпато" е акредитиран с управленска компетентност тип "Б" и "С", съгласно модела ELOT 1420 за приложна област: планиране и изпълнение на съфинансирани проекти (обществени поръчки за доставки и услуги).

Предоставени от асоциацията услуги:

- Емоционална подкрепа и консултации за хора с увреждания и техните семейства
- Консултиране и информиране на хората с увреждания относно техните права
- Посещение на хора с увреждания за предоставяне на обществените услуги (само при необходимост)

- Включване на хора с увреждания в обществото, работа и образование
- Информирание и посредничество по отношение на рехабилитационните центрове в Гърция или в чужбина
- Предоставяне (безплатно) на ортопедични продукти на хора с увреждания (продуктите се събират чрез дарения)
- Осигуряване на транспорт на членове на организацията със специализиран транспорт за хора с увреждания

С приноса на доброволците, през 2003 г. са създадени групи за хора с увреждания по: водни упражнения; консултиране; компютри; музика; театър; изработване на сватбени подаръци.

Финансиране:

Дарения

Средства по проекти, финансирани от държавния бюджет и/ или от ЕС - изпълнение на обществени поръчки за доставки, услуги изпълнение на специфични дейности за хора с увреждания.

4.7.Област „Социални услуги“

Социален модел: Социална интеграция на психични разстройства и умствена изостаналост

ОРГАНИЗАЦИЯ: Асоциация на хората с психични разстройства и умствена изостаналост "АГИО ТЕОДОРИ" (Agiōi Theodoroi) - префектура Родопи

Целева група: хора с психични разстройства и умствена изостаналост

Дейност:

Основана през януари 1981 г. от родители на хората с увреждания (умствена изостаналост и с повишена чувствителност) от префектура Родопи, днес в Асоциацията членуват 300 членове, като тя е призната за основния и уникален доставчик на услуги за възрастни с умствена изостаналост в префектура Родопи.

Асоциацията работи в тясно сътрудничество с SEFA, и Министерството на социалната политика, Тракийски университет Демокрит, Университета в Комотини, Университета на Македония и Университета на Егейско море. Студентите от тези институции извършват своята практика, изследвания и специализация в Асоциацията. Асоциацията сътрудничи също с община Комотини, региона на Източна Македония и Тракия, помощното училище Комотини, културните и спортни клубове и отбори от Родопи и други центрове за дневни грижи и защита на хората с увреждания.

Една от най-важните цели на Асоциацията е да подпомага и подкрепя във всяко едно отношение възрастните хора с увреждания от Родопи, във всички области на

живота им и тяхната социална интеграция и взаимно приемане, така че те да живеят, доколкото е възможно, като самостоятелни и равноправни членове на обществото.

Финансиране:

- Дарения от физически лица и частни организации, клубове и фирми, спонсорства, редовни и извънредни членски вноски.
- Безвъзмездни средства или субсидии от всякакъв вид от юридическите и местните органи.
- Средства от фондовете за социално осигуряване.
- Фондовете на Европейския съюз за подпомагане или други европейски програми за хора с увреждания, включително програми за деинституционализация и реинтеграция.
- Приходи от продажба на продукти, произведени в от членове на асоциацията, като свещи, календари, икони, свещници, аксесоари, декорации и т.н.

**4.8.Област „Търговия и насърчаване на местните производители“
Социален модел: Насърчаване на местните производители чрез създаването на потребителска кооперация с функциониращ мини-пазар на местни продукти**

ОРГАНИЗАЦИЯ: „МАЗИ“ (MAZI) – Инициатива за учредяване на потребителска кооперация в Ксанти

Целева група: местната общност

Дейност:

"Мази" е дружество с ограничена отговорност с нестопанска цел, регистрирано по Закон 1667/1986, в контекста на социалната и солидарната икономика. Целта на инициативата е създаване на мини-пазар за хранителни стоки е, където хората могат да закупят местни продукти без посредници, подпомагане на местни производители и занаятчии, като в същото време се контролира качеството. Приходите се използват за нужди на членовете (но не и за дивиденди) и местното общество.

Целта на мини-пазара е да се поддържат ниски цени, благодарение на липсата на посредници. Потребителите подкрепят местни производители и изграждат отношения на доверие и солидарност помежду си.

Финансиране:

- Приходи от продажба на продукти

3. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ

Въз основа на проучването на добри практики на територията на от гръцката страна на границата, в настоящата част са изведени социалните модели, прилагани от гръцките организации. Във връзка с необходимостта от съпоставяне на проучените социални модели и добри практики, прилагани в Гърция в областта на социалното предприемачество с нуждите на целевите групи от Област Смолян, анализирани в рамките на Дейност 1, в настоящата част са идентифицирани възможните форми за трансфер и пилотно тестване на социалните модели от българската страна на границата. Съобразно идентифицираните нужди на целевите групи са направени и предложения за приложимостта на социалните модели и възможните български организации, които биха могли да се възползват от трансфер на ноу-хау.

Таблица 5. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРАНСФЕР НА НОУ-ХАУ И/ ИЛИ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
<p>1. CLIMAX PLUS Кооператив за подобряване на социално-икономическата рехабилитация на хора с ментални увреждания</p> <p>Развитие на бизнес дейности в посока на социалната икономика с крайната цел: повишаване качеството на живот и социално-икономическата рехабилитация на хората с проблеми с психичното здраве, които, наред с други неща са изключени от трудовия пазар.</p>	<p>„Climax Plus“ – Ограничено социално партньорство на третия сектор за психичното здраве на префектура Атика е частноправно юридическо лице с ограничена отговорност и е създадено с министерско решение през 2005 г.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на модела на заинтересовани български НПО, общини или фирми, вкл. такива, които вече предлагат подобни услуги – в рамките на предстоящите съвместни събития по проекта – българо-гръцкия форум и обученията 2. Предоставяне на подробно описание на социалните услуги, включително обхвата на гръцките стандарти, договори, целеви групи, ресурси и друга документация, свързана със социалните услуги 3. Изготвяне на основни документи за прехвърляне / пилотно изпитване на модела 4. Организиране на съвместна среща между българската организация и гръцките партньори, за да се обсъди осъществимостта на модела в България и / или да се прехвърлят някои елементи от гръцкия модел 	<p>Възможни български партньори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ОСП - Рудозем 2. Смолянска ТТП – включване на теми за обмен на опит в рамките на предвидените обучения по проекта 3. Областна администрация Смолян 4. РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД <p>Модел за пилотно тестване:</p> <p>Тестване на допълнителни услуги / необхванати от българското законодателство/ за хора с увреждания, като включване на лица от уязвими групи в дейности по рециклиране на стари дрехи или отпадъчен материал от текстилната индустрия, вкл. събиране на суровини; продажби; администриране</p>

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
<p>2. Общински пазар в Атина</p> <p>Общинският пазар на община Атина е търговски център на района повече от 50 години. Днес той е първият пазар на социалната икономика в Гърция.</p> <p>Публично-частно партньорство между местен орган (Община Атика) и хъб за микрофинансиране, чрез концесия на общински пазар, чиито наематели се финансират с начален капитал от хъба.</p>	<p>Собственик е Община Атика. Управлява се от Impact Hub Athens (пазара) athens.impacthub.net</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на модела на заинтересованите български общини или други организации, включително ресурсите и капитала, необходими за стартиране и поддържане на социално предприятие на местен общински пазар като ново колективно пространство 2. Представяне на модел на заинтересовани български НПО, млади предприемачи и др. 3. Пилотно тестване в рамките на съществуващи общински пазари, като целта е дадено пространство да се превърне в ново колективно пространство за представители на социално уязвими групи и/или организации, произвеждащи продукти и услуги за такива групи 	<p>Възможни български партньори :</p> <p>Общините от Област Смолян – представяне на модела и тестване на приложимостта / обратна връзка/ в рамките на конференцията за общините, която ще се проведе по проекта.</p> <p>Модел за пилотно тестване:</p> <p>Възможно е частично тестване на модела при наличие на свободно / пазарно/ пространство – общинска собственост и наличие на интерес от социални групи и организации .</p> <p>Необходимо е проучване за финансиране на подобен тип дейност по оперативни програми и други програми на ЕС, в случай че има интерес.</p>

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
<p>3. Impact Hub Атина</p> <p>Местна и международно свързана мрежа за положително социално въздействие, чрез насърчаване на предприемачество, в т.ч. социалното предприемачество.</p>	<p>IMPACT HUB ATHENS</p> <p>Местна и международно свързана мрежа за положително социално въздействие</p> <p>athens.impacthub.net</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представяне на модела на заинтересованите български общини или други организации, включително ресурсите и капитала, необходими за стартиране и поддържане на социалното предприятие - в т.ч. в рамките на планираната общинска конференция по проекта 2. Обмяна на ноу-хау за популяризиране и маркетинг на правилата на хъба. 	<p>Възможни български партньори:</p> <p>Смолянска ТТП/ Структурата за подкрепа на социалното предприемачество, създадена по проекта</p> <p>Модел за пилотно тестване:</p> <p>Трансфер на ноу-хау или обмяна на опит с гръцката организация за това как да функционира структурата за подкрепа на предприемачеството, необходимите средства, пространство, екип и т.н.</p> <p>Включване на смолянската структура по социално предприемачество в международни мрежи (networking), за обмен на ноу-хау и опит, участие в съвместни събития, инициативи и др.</p>
<p>4. Вятърът на промяната</p> <p>Подкрепа на моделите за социално предприемачество, насочени към подобряване на мрежите на социалната икономика на местно,</p>	<p>„Вятърът на промяната“ ("Wind of Renewal")</p> <p>Социално кооперативно предприятие за социална и зелена икономика, иновации и култура</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на подробно описание на модела и социалната услуга на заинтересовани български партньори, заинтересовани от социалната и зелената икономика. 2. Изготвяне на договор за сътрудничество със сродна българска организация 3. Включване на темата в предстоящите обучения по проекта 	<p>Възможни български партньори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Областна администрация Смолян/ 2. Структурата за социално предприемачество , създадена в рамките на проекта <p>Модел за пилотно тестване:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на подробно описание на модела на български партньори, които

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
регионално и европейско ниво.		за партньори 4 и 5, с елемент на практическо пилотно тестване	<p>проявяват интерес към съчетаването на социална и зелена икономика – това може да са например земеделски производители, които да се обхванат в рамките на предстоящите обучения на партньори 4 и 5 по проекта</p> <p>2. Изготвяне на договор за сътрудничество</p> <p>3. Включване на темата в предстоящите обучения на партньори 4 и 5 по проекта, както и в рамките на съвместния българо-гръцки форум – с цел по-подробно представяне на модела и получаване на обратна връзка за възможности за тестване</p>
<p>5. „Пътеките на Гърция“</p> <p>Включване на местната общност в дейности за развитие на туризма, в т.ч. изследване, проектиране, изпълнение, популяризиране и управление на туристически пътеки в тясно сътрудничество с местната общност.</p>	<p>„Пътеките на Гърция“ - Социално кооперативно предприятие</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на подробно описание на модела и социалната услуга на заинтересовани български партньори, с интерес към от туристическата дестинация, екотуризма и зелената икономика. 2. Изготвяне на договор за сътрудничество със сродна българска организация 3. Включване на темата в предстоящите обучения по проекта за партньори 4 и 5, с елемент на практическо 	<p>Възможни български партньори (1):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. НПО в сферата на туризма 2. Местно туристическо дружество 3. Структурата за социално предприемачество по проекта <p>Модел за пилотно тестване (1):</p> <p>Създаване на пътека в определена област, например в района на Смолян, път към православните църкви.</p> <hr/> <p>Възможни български партньори (2)</p> <p>Местни туристически дружества, които да</p>

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
		пилотно тестване	<p>ангажират лица от социално уязвими групи в тази дейност</p> <p>Пенсионерски/ краеведски клубове в партньорство с местните власти (общини) и/ или социални предприятия в областта на озеленяването, облагородяването (напр. Общинско социално предприятие "ОЗЕЛЕНЯВАНЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО" – Доспат или предприятието в Рудозем, което да си разшири дейността)</p> <p>Модел за пилотно тестване (2):</p> <p>Туристически дружества и клубове - Събиране на информация (истории, легенди, краеведски записки) за стари пътеки и обособяването им в туристически маршрути.</p> <p>Местните власти и/ или общински социални предприятия - Разчистване и приготвяне за достъп и преминаване.</p>
<p>6. "Перпато" (PERPATO)</p> <p>Предоставяне на социални услуги на хора с увреждания и организиране на</p>	<p>Асоциация на хора с увреждания и приятели на префектура Родопи, "Перпато" (PERPATO)</p>	<p>1. Представяне на модела на заинтересовани български НПО, общини или фирми, вкл. такива, които вече предлагат подобни услуги – в рамките на предстоящите съвместни събития по проекта – българо-гръцкия форум и</p>	<p>Възможни български партньори :</p> <p>РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД</p> <p>Модел за пилотно тестване:</p> <p>Тестване на допълнителни услуги</p>

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
доброволчески кампании		<p>обученията</p> <p>2. Предоставяне на подробно описание на социалните услуги, включително обхвата на гръцките стандарти, договори, целеви групи, ресурси и друга документация, свързана със социалните услуги</p> <p>3. Изготвяне на основни документи за прехвърляне / пилотно изпитване на модела</p> <p>4. Организиране на съвместна среща между българската организация и гръцките партньори, за да се обсъди осъществимостта на модела в България и / или да се прехвърлят някои елементи от гръцкия модел</p>	/необхванати от българското законодателство/ за хора с увреждания;
<p>7. "АГИО ТЕОДОРИ" (Agiõi Theodoroi)</p> <p>Социална интеграция на психични разстройства и умствена изостаналост</p>	<p>Асоциация на хората с психични разстройства и умствена изостаналост "АГИО ТЕОДОРИ" (Agiõi Theodoroi) - префектура Родопи</p>	<p>1. Представяне на модела на заинтересовани български НПО, общини или фирми, вкл. такива, които вече предлагат подобни услуги – в рамките на предстоящите съвместни събития по проекта – българо-гръцкия форум и обучението</p> <p>2. Предоставяне на подробно описание на социалните услуги, включително обхвата на гръцките стандарти, договори, целеви групи, ресурси и</p>	<p>Възможни български партньори:</p> <p>РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД</p> <p>Модел за пилотно тестване:</p> <p>Тестване на допълнителни услуги /необхванати от българското законодателство/ за хора с увреждания;</p>

Социален модел	Организация	Възможности за трансфер и/ или пилотно тестване	Подходящи български организации и възможен модел за пилотно тестване
		<p>друга документация, свързана със социалните услуги</p> <p>3. Изготвяне на основни документи за прехвърляне / пилотно изпитване на модела</p> <p>4. Организиране на съвместна среща между българската организация и гръцките партньори, за да се обсъди осъществимостта на модела в България и / или да се прехвърлят някои елементи от гръцкия модел</p>	
<p>8. „МАЗИ“ (MAZI)</p> <p>Насърчаване на местните производители чрез създаването на потребителска кооперация с функциониращ мини-пазар на местни продукти</p>	<p>„МАЗИ“ (MAZI) – Инициатива за учредяване на потребителска кооперация в Ксанти</p>	<p>1. Представяне на модела на заинтересовани български общини и организации на производители</p> <p>2. Предоставяне на подробно описание на начина на функциониране на мини-пазара</p> <p>3. Изготвяне на основни документи за прехвърляне / пилотно изпитване на модела</p> <p>4. Организиране на съвместна среща между българската организация и гръцките партньори, за да се обсъди осъществимостта на модела в България и / или да се прехвърлят някои елементи от гръцкия модел</p>	<p>Възможни български партньори:</p> <p>Регионална занаятчийска камара – Смолян</p> <p>Модел за пилотно тестване:</p> <p>Тестване на модела, чрез организиране на изложение – базар на местни продукти.</p>

3. СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ДРУГИ СТРАНИ ОТ ЕС

Намиращи се между обществения и частния сектор, социалните предприятия във всички страни от ЕС получават подкрепа от ЕСФ. Въпреки че функционират като търговски дружества, тяхната основна цел е да служат на своите общности по различни начини. ЕСФ активно подкрепя създаването на социални предприятия като източник на работни места, особено за групи от хора, които изпитват затруднения с намирането на работа по редица причини. Те включват млади дългосрочно безработни лица, хора с увреждания и хора в селските общности.

В настоящата част са представени общо 4 добри практики, прилагани в страни-членки на ЕС, от които може да се вземе ноу-хау за създадените в рамките на проекта структури за социално предприемачество.

Social Impact Factory, Холандия

Описание

Фабриката за социално въздействие е структура за подкрепа на бизнеса, която има за цел да стимулира създаването на социални предприятия и да внедри по-социално отговорно поведение в бизнеса. Тя насърчава многостранни и междусекторни партньорства за справяне със социалните предизвикателства. Създадена е като платформа за свързване и вдъхновение на организациите да станат по-социално отговорни и да ускорят създаването на общество, което цени бизнесът справедливо, устойчиво и цялостно.

Social Impact Factory е създадена през 2014 г. чрез партньорство между община Утрехт и фирма "Къркман". За създаването и са осигурени 200 000 евро начално финансиране от община Утрехт, изплатена за период от три години, както и 45 000 евро от учредителите - партньори. Мисията на Kirkman Company е да подпомогне традиционния бизнес, да акцентира върху социалните и екологичните цели и да ги прибави към основната си мисия. Община Утрехт има за цел да постигне най-ниската безработица сред всички холандски общини и търси нови сътрудничества, новаторски решения и публично-частно сътрудничество за постигането на тази цел. При основаването на Фабриката за социално въздействие общината инвестира в мрежа от организации, свързващи местните власти, социалните предприятия и частните организации.

Фабриката за социално въздействие е холистична и приобщаваща политическа инициатива, обхващаща различни области на политиката. Всяка организация, която активно се ангажира със своята цел, може да се присъедини към мрежата.

Фабриката вярва, че социалните предприятия могат да процъфтяват само в една благоприятна екосистема.

Следователно, тя се съсредоточава не само върху социалните предприятия, но и върху обединяването на голяма и разнообразна група от организации за създаване на такава екосистема. Идеята е, че свързването на социални инициативи, ръководени от гражданите, социалните предприятия и традиционните предприятия, може да постигне значително социално-икономическо въздействие, особено когато се подкрепя от местните общини.

Нейната цел е да вдъхновява, свързва и насърчава организациите да внедряват социално отговорно поведение и да създават благоприятна среда ("екосистема") за социалните предприятия. Всяка организация, която активно се ангажира с тази цел, може да се присъедини към мрежата. Фабриката действа като свързващо звено, обединявайки и хармонизирайки усилията и действията на своите членове чрез. През януари 2016 г. Social Impact Factory стартира "Пазар на социалното въздействие" - онлайн бизнес (B2B) пазар за компании (включително социални предприятия), търсещи възможности за закупуване на социални продукти или услуги. В момента над 90 социални предприемачи предлагат своите услуги на пазара. Те първо преминават бързо сканиране, в което се разглежда тяхната обществена цел; как те реинвестират печалбите; как собствеността им отразява мисията на предприятието, като използва демократични принципи или се съсредоточава върху социалната справедливост; и броя на наетите лица, които са били изключени от пазара на труда. Мениджърите на покупки в традиционните компании и общини използват пазара, за да публикуват своите нужди от поръчки или търсят евентуални доставчици.

Учредителните партньори са местни предприятия, социални предприятия и една общностна организация, като всяка от тях допринася с финансовата си подкрепа според капацитета си. Университетът в Утрехт е свързан с организацията чрез своята социална инициатива за предприемачество. В допълнение към учредителните партньори, над 100 организации (включително социални предприятия, местни предприятия и общини) участват в дейностите на Фабриката като потребители или доставчици на услуги. Въпреки че концепцията за Фабрика за социално въздействие е разработена за първи път в Утрехт, целта е да се приложи национално покритие и да се споделят знанията и практиките в цялата страна.

Фабриката сега предлага своите услуги на 14 други общини в Холандия. Освен това 16 от 32-те най-големи града в страната са изразили интерес да възприемат модела, създаден от Фабриката за социално въздействие.

Основните дейности на Фабриката за социално въздействие са да вдъхновява, свързва, ускорява и променя начина, по който социалните предприемачи прилагат социална идея, както и влиянието на традиционния бизнес върху съсредоточаването върху социалното и екологичното въздействие, а не само върху максимизирането на печалбата. Фабриката функционира като *център за знания, който свързва местни мениджъри, социални предприемачи, традиционни предприятия, представители на правителството, финансиращи организации (публични и частни, официални и неформални), институти и мрежи за знания.*

Фабриката организира събития като "стартиращи лагери" и майсторски класове, които предоставят на социалните предприемачи знания и инструменти за бизнес стратегия, маркетинг, социални медии, брандинг, стратегия за растеж и финансиране; предлага работни срещи относно начините за гарантиране на социалната и финансова устойчивост на социалните предприятия, както и за измерване на тяхното социално въздействие; и организира съвместни мероприятия с публични и частни партньори за свързване на общини и традиционни предприятия със социални предприятия.

Опитът на Фабриката за социално въздействие илюстрира, че създаването на независима платформа, където се срещат различни партньори и организации, обменят знания и формират нови сътрудничества, може да улесни сътрудничеството и може да се случи навсякъде по света. За да може тя да функционира самостоятелно, платформата трябва да има собствен модел на приходи.

Финансиране

Фабриката получава процент от всеки бизнес (оборот), който генерира за партньорите си като плащане за своите брокерски услуги. Тя също получава такса за всеки доставен продукт и услуга. Бюджетът на Фабриката за 2016 г. е 750 000 евро, от които 80% - приходи такси за продукти и услуги, доставени от Фабриката, както и от вноски на партньори, а 20% - безвъзмездно финансиране. Фабриката има собствен модел на приходи и цели да бъде финансово независима от безвъзмездно финансиране за своите основни дейности през следващите три години.

Възможност за възпроизвеждане на модела

Организациите, които желаят да възпроизведат модела на Social Impact Factory, трябва да обърнат внимание на следните важни елементи:

- Да се изяснят интересите на различните заинтересовани страни и да се инвестира време и усилия за обединяването на различните сфери: фабриката прекара много време в концептуалната фаза, разговаря с

различни възможни партньори, за да определи целите, интересите и готовността си да работят заедно на равна основа.

- Създаване на благоприятна среда чрез прилагане на разнообразен набор от интервенции, които могат да насърчат успеха, както и разработване на модел на приходи, който да поддържа екосистемата.
- Избор на широк кръг от партньори. Общините могат да играят ролята на ключови и активни партньори, но зависимостта от тях трябва да бъде балансирана с други важни партньори в мрежата.
- Приемствеността и стабилността на екипа на Фабриката играят важна роля за гарантиране на инициативата. Всяка организация, желаеща да възпроизведе модела, трябва да се съсредоточи върху поддържането на стабилен екип, чиито членове са отговорни за предаването на визията и целта на инициативата и са ангажирани с проекта в дългосрочен план.

Social Innovation Factory - Фабрика за социални иновации: структура за подкрепа на бизнеса в ранна фаза, Белгия

Описание

Фабриката за социални иновации е създадена в Брюксел (Белгия) през 2013 г. от смесица от организации на гражданското общество (CSOs), социални предприятия и частни компании като организация с нестопанска цел. Мисията и е да повиши осведомеността относно социалните иновации и социалното предприемачество и да даде възможност на заинтересованите страни да се справят с предизвикателствата по социално иновативен и предприемачески начин.

Фабриката предлага услуги като помощ лице в лице от ръководители в различни сфери, сесии с опитни новатори, семинари и лагери. Услугите на Фабриката са насочени предимно към иноватори - хора, които имат конкретна идея и искат да реализират проект. Фабриката също така достига до "потенциални новатори" - хора, които използват социално новаторски подход в работата си. С течение на годините тя е изградила голяма мрежа от финансисти и експерти, готови да подпомогнат на социалните иноватори и социалните предприемачи.

Фабриката иска да вдъхнови хората в различни сектори - напр. спорта, младежта, културата, образованието и компаниите - да погледнат към света през социалните иновации и социалното предприемачество. Хората, които имат идея или концепция, могат да присъстват на опознателна сесия. Използвайки стандартен шаблон, те представят идеята си на ръководителите на Фабриката, които ги информират за достъпа до финансиране, знания и / или ги подпомагат с контакти.

Фабриката ангажира новатори в ежегодни събития, фокус групи и осигурява възможности за работа в мрежа. Тя е изградила обширна база данни, съчетала иноватори със специфични потребности с иноватори със съответната експертиза.

Фабриката също така организира семинари, партньорски срещи и лагери за социално предприемачество.

Фабриката за социални иновации е работи с алтернативна бартерна валута - SIF. Хората използват услуги в замяна на това, че помагат на някой друг; всички транзакции на тази виртуална валута се преобразуват в евро във финансовата счетоводна система, така че апортните ресурси се превръщат в финансови ресурси.

Финансиране

Основните субсидии на Фабриката идват от Агенцията за иновации и предприемачество.

Възможност за възпроизвеждане на модела

Фабриката попада в областта на иновационната политика на регион Фландрия, която първоначално е била предимно технологично ориентирана и съсредоточена върху икономическата валоризация на иновациите. Благодарение на фабриката правителствената агенция за иновации включи критерий за социална стойност в списъка си с критерии за финансиране, като приканва не само социалните участници да внедрят иновации, но и всички участници да обмислят социалното измерение на техните иновации.

Използването на алтернативна валута - тази иновативна функция има добър потенциал за възпроизвеждане. При създаването на алтернативна валута следва да се потърси правна и финансова експертиза.

Solidarité des Alternatives Wallonnes et Bruxelloises SAW-B Обучение и консултации, Белгия (Валония-Брюксел)

Описание

SAW-B е федерация от участници в социалната икономика, както и изследователски и обучителен център, предлагащ интегрирана подкрепа за социалните предприятия и оформяне чрез лобистки дейности на институционален пейзаж, благоприятен за тяхното развитие. SAW-B стартира във Валония през 1981 г. в отговор на липсата на политическа подкрепа за нарастващия брой на производителните кооперации и социалните предприятия за трудова интеграция (WISEs). Федерацията имаше за цел да обедини участниците в социалната икономика, независимо от секторите на тяхната дейност, да обменят практики и да подчертаят своите притеснения на политическо равнище. През 2014 г. SAW-B наброява 124 члена (най-вече социални предприятия). Скоро след създаването си, тя разширява дейността си, включвайки дейности в областта на обучението, научните изследвания и консултациите. SAW-B предлага интегрирана подкрепа за социалните предприятия, действащи както

на микро ниво (индивидуални предприятия), така и на макро ниво (институции). SAW-B улеснява достъпа на социалните предприятия до пазара и финансирането.

SAW-B развива своето портфолио от дейности с течение на времето и поради това то попада в различни области. Организацията е преди всичко структура за подпомагане, която съветва и представлява социални предприятия. Тя е активна в областта на образованието и обучението, в опит да засили уменията на социалните предприемачи. Тя дава легитимност на социалните предприятия като цяло и по-специално на своите членове. Непряко насърчава достъпа до пазара и финансирането, като сключва партньорства с частни и публични участници за конкретни проекти, насочени към развитие на социалното предприемачество (напр. Инициативата SAW-B ImpulCera, публично-частна програма за отпускане на безвъзмездни средства на зараждащи се социални предприемачи, така че те да могат да извършват проучванията си за осъществимост).

SAW-B провежда научни изследвания, които се основават на знанията за разработване на практически инструменти (напр. Ръководство за отговор на обществени покани за участие в търгове) и информира за политическото си позициониране и лобиране за формиране на регулаторната среда за социалните предприятия.

SAW-B предоставя обучения на мениджъри и социални предприемачи като официална организация за учене през целия живот (от 2009 г.). По този начин тя получава известно финансиране за организиране на събития, обучения и споделяне на практики извършва ежегодни проучвания по различни теми. Всяка година издава около 15 кратки анализа в следните области: 1) очертава социалната икономика, целите и функционирането и; 2) социалната икономика и политическите предизвикателства; 3) социалната икономика и работа; и 4) алтернативно производство и потребление в различни области (култура, храна, жилища, услуги и др.). Последна тенденция е да се обърне по-специално внимание на това, какво означава да бъдете заинтересован от социалните предприятия (предприемач, акционер, бенефициент или потребител).

SAW-B предоставя консултантски услуги и услуги за развитие на бизнеса, подпомагащи създаването на социални предприятия, мащабиране и / или пререструктуриране във всички сектори на дейност. Консултантските услуги включват юридически, финансови, свързани с човешките ресурси и управленски ресурси консултации, както и изготвяне на бизнес планове и инструменти за комуникация и / или подпомагане на постигането на споразумения с публичните органи. Този широк спектър от услуги се подкрепя от методологически инструменти като адаптирани електронни таблици за финансови планове, технически бележки (например относно правни форми), опит в мрежа от

предприемачи и експерти от SAW-B. SAW-B не прилага стандартна опорна линия, вместо това тя приспособява консултантските дейности към нуждите на всеки от социалните предприемачи. По този начин тя може да предоставя съвети по време на срещи лице в лице, да организира групови дискусии с други предприемачи със сходни или допълващи се нужди и т.н.

Асоциацията подкрепя групи и лица, които "действат" в един или няколко аспекта на икономическия и социалния живот, както и в сферата на здравеопазването, образованието, културата, информацията, жилищното настаняване, енергетиката, потреблението, транспорта, перспектива за солидарност, сътрудничество, устойчиво развитие, самоуправление, демократично функциониране, прозрачност на управлението и качество на живот.

Финансиране

SAW-B е силно зависим от публичните субсидии, които представляват на 80% от приходите. Останалите приходи са от услуги (консултантски) и останалите дейности на организацията.

Възможност за възпроизвеждане на модела

SAW-B може успешно да се възпроизведе, като се вземат предвид четири критични фактора. Първо, географският обхват на инициативата не бива да бъде твърде широк и следва да се основава на принципа на субсидиарност, както за поддържане на близост до нейните консултантски и обучителни дейности, така и за определяне на това кое оказва най-голямо влияние върху социалните предприятия.

Второ, дейностите трябва да са напречни, да обхващат общата социална икономика и да запазят осведомеността за нововъведенията. Трето, ангажирането на голямо разнообразие от участници ще допринесе за развитието на социалните предприятия. И накрая, подкрепа от публичните власти, вкл. финансова подкрепа.

Проектна къща в Копенхаген (КРН): Инкубатор за социални стартиращи фирми, Дания

Описание

КРН е инкубатор за социални стартиращи фирми - социалните предприятия и иновативни организации, работещи по социални, културни и екологични инициативи, които улеснява предприемаческия бизнес процес от идея до действие. Основният бизнес модел на инкубатора включва наставничество с много партньори и силни партньорства.

КРН е организация с нестопанска цел, основана през 2009 г. от група младежки организации на по-ниско равнище в окръг Копенхаген. Те наемат старо, използвано частично трамвайно депо, което постепенно се обновява, като част от плана за икономическо преустройство на района, разработен от град Копенхаген. Въпреки че първоначално КРН е създадена като инициатива за предоставяне на безплатни услуги, ранните доказателства показваха, че поддържането на качеството е трудно без паричен поток. За да подобри професионализма си, КРН промени своя бизнес модел, за да включи членски и наемни такси за предоставеното място. Този ход не попречи на социалните предприемачи, напротив, доведе до ускоряване.

КРН прие интердисциплинарен подход, насочен към културните и социалните иновации. Нейната основна цел е да създаде стойност за обществото, като помага на младите предприемачи да разработят нетрадиционни бизнес модели със социална мисия:

- 1) те предоставят обществена услуга по новаторски начин;
- 2) създават услуга, която подобрява предлагането на обществени услуги;
- 3) те могат да осигурят значителни спестявания на публични средства, напр. чрез предоставяне на превантивни услуги (като например създаване на умения за предприемачество или предприемачество за бивши осъдени лица);
- 4) създават възможности за заетост (например за имигранти); и
- 5) развиват услуга, насочена към социални резултати (напр. да работят в рамките на кръговата икономика или да сведат до минимум хранителните отпадъци).

Първоначалното споразумение между КРН и град Копенхаген включва следните цели:

- насърчаване на развитието на социални, творчески и традиционни предприятия
- принос за обществото в социален, културен и екологичен аспект
- укрепване на междусекторните партньорства чрез активно свързване на публичния, частния и доброволния сектор
- да даде на Копенхаген водеща роля в социалните, културните и екологичните иновации
- да се съсредоточи върху области на пазарна неефективност, в които общината не е активна, но има нужда от нови услуги.

КРН е "зона за социална иновация", насочена към социалното включване и социалната отговорност. Нейната основна цел е да подпомага културните и социалните предприятия в ранните етапи, за да могат да станат устойчиви

предприятия. В допълнение, членовете на КФП са задължени по договор да споделят своите знания и опит с нови членове за минимум три часа на месец. КРН също предлага наставничество от външни експерти, както и редица дейности и мрежа за подкрепа на членовете си. Понастоящем в КРН се помещават над 300 социални предприемачи, повече от 60 компании и организации и около 20 постоянни културни събития в организация, наречена обем на КРН.

Деятелностите на инкубатора включват:

Сътрудничество с местната власт: Местната власт и ключови партньори (представители на частния нестопански сектор) оказват интегрирана подкрепа на КРН, а персонала на КРН помага на местната власт на Копенхаген да разработва подходи за развитие на икономиката и зелени социално-бизнес модели. КРН, която включва фондации, социални и финансови институции предлага съвети и достъп до знания и информация:

Услуги за бизнес-развитие: основната цел на програмата КРН е да помогне на културните и социалните предприятия да станат устойчиви предприятия. КРН предлага подкрепа в ранен стадий и за разрастване на съществуващи предприятия (обикновено с история от две години).

Коучинг и менторство: Всеки член на КРН е длъжен да наставяват подобни организации в продължение на три часа на месец. Членовете на КРН са включени в мрежа от експерти (от публичния и частния сектор), като предоставят наставничество за всеки отделен случай.

КРН предлага своите услуги и ключовите си дейности в обособени пространства, както следва:

- в 3-та зона - инкубатор и акселератор, младите социални и културни предприемачи (15-30 годишни) съдействат на други младежи, които искат да получат помощ за реализиране на своите идеи. Всеки нов предприемач получава наставник от 4-та зона – предприемач с вече развит бизнес, който представя начинаещия на други предприемачи, компании и организации и гарантира, че ще участва в дейности и събития, организирани от мрежата на КРН.
- 4-та зона - пространство за съвместно ползване от социални предприятия, разнообразни по отношение на размера на компанията, сферата на дейност и компетенции. Уникалността на 4-та зона, в сравнение с други традиционни бизнес центрове е, че нейните членове са длъжни да прекарват най-малко три часа всеки месец наставничество на нови предприемачи. Това насърчава съгласуваност в екосистемата КРН и споделянето на знания и ресурси.

- КРН Volume - многофункционално пространство за до 800 участници - членове КРН и други външни лица могат да наемат пространство за организиране на мероприятия с цел да се повиши осведомеността и да се намери подкрепа за техните проекти и предприятия. В пространството се провеждат над 200 събития, като всяка година участват 20 000 души.

В КРН има над 300 социални предприемачи, повече от 60 компании и организации и около 20 постоянни културни събития.

Дейностите по КФХ оказват положително въздействие върху членовете на мрежата и обществото като цяло, чрез бизнес сътрудничества, работа в мрежа, ПЧП и др.

Финансиране

Приходи от наем на споделеното пространство за предприемачи, услуги и публично финансиране.

Възможност за възпроизвеждане на модела

Определяне как да се измери социална стойност: тъй като социалните предприятия са в състояние да стимулират икономическия растеж и създаването на работни места, инкубаторите трябва да определят как да се измери стойността за обществото.

Обществеността, обмисляща инициатива като КРН, трябва да осигури:

- Подкрепа за инкубатор с устойчив бизнес модел, насочен към самоиздържане: финансирането на услугите за инкубация може да дойде от много източници, включително от публични средства, фондации, социално финансиране или консултантски услуги, работещи успоредно.
- Социални предприятия трябва да имат достъп до финансиране като доставчици на услуги или като бенефициенти на безвъзмездна помощ. Докато финансирането е от жизненоважно значение за подобни инициативи, общините също трябва да премахнат административните тежести, предоставят финансиране за нови социални бизнес идеи и / или да насърчават социалните предприятия чрез други мерки.
- Социалното предприемачество може да бъде в сфери като хуманното отношение, образование, активиране на младите хора, имигрантски въпроси, социалното сближаване, или социална реинтеграция. Общините трябва да обмислят създаването на подход "единен портал" за социалните предприемачи / предприятия, където те координират програмата за социална иновация хоризонтално през общините и вертикално в рамките на сектори чрез цифрови платформи или партньорства (като КРН). Те биха могли също да предоставят информация за организации, които работят със социалните предприятия.

- Социалните предприемачи се нуждаят от най-различни екосистеми, предлагащи възможности за финансиране, изграждане на мрежи, наставничество и подкрепа. Други участници могат да осигурят това в допълнение към инкубаторите.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ИЗБРАНИ СОЦИАЛНИ МОДЕЛИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

В настоящата част е направен анализ на приложимостта на проучените социални модели на добри практики. Той се основава на нуждите на целевите групи, изведени в рамките на Дейност 1 „Разработване на методология и извършване на проучване за приноса и ролята на социалната икономика в трансграничния район“ и HCD анализ (Human Centred Design) – метод на планиране, ориентирано към човека и неговите нужди.

Съпоставянето на проучените социални модели и добри практики в областта на социалното предприемачество с нуждите на целевите групи чрез HCD анализ е в основата на избора на добрите практики, които да бъдат включени във франчайзинговия модел (две добри практики, прилагани на българска територия и две добри практики, прилагани на гръцка територия).

1. ИЗБРАНИ ГРЪЦКИ ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ ВЪВ ФРАНЧАЙЗИНГОВ МОДЕЛ И ПРИЛАГАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ СМОЛЯН/ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ

Избрани са следните две добри практики от Гърция, които са включени във франчайзинговия модел и ще се приложат в българската страна на трансграничната територия чрез пилотно тестване са:

1.1. Организация, прилагаща социалния модел: Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания

Социален модел Impact Hub Атина: Местна и международно свързана мрежа за положително социално въздействие, чрез насърчаване на предприемачество, в т.ч. социалното предприемачество.

Социален модел КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания: "Зона за социални иновации", насочена към социалното включване и

социалната отговорност, подпомагаща културните и социалните предприятия в ранните етапи, за да могат да станат устойчиви предприятия.

При разработване на франчайзинговия модел следва да се използва комбинация от двата социални модела.

1.2. Организация, прилагаща социалния модел: „ПЪТЕКИТЕ НА ГЪРЦИЯ“ – социално кооперативно предприятие

Социален модел: Включване на местната общност в дейности за развитие на туризма, в т.ч. изследване, проектиране, изпълнение, популяризиране и управление на туристически пътеки в тясно сътрудничество с местната общност.

2. ИЗБРАНИ БЪЛГАРСКИ ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ ВЪВ ФРАНЧАЙЗИНГОВ МОДЕЛ И ПРИЛАГАНЕ В ГЪРЦИЯ/ ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ

Избраните български добри практики, които са включени във франчайзинговия модел и ще бъдат тествани от гръцката страна са:

2.1. Организация, прилагаща социалния модел: Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация

Социален модел: Оползотворяване на храни – подпомагане на хората в нужда с топла и/или суха храна. Предоставяне на топла и/или суха храна на социално слаби, пенсионери, самотни възрастни или с ниски доходи хора от Хранителна банка, която събира храна чрез дарения и договори за изкупуване на ниски цени на стоки с изтичащ срок на годност

При представяне на франчайзинговия модел следва да се използват и елементи на социалния модел на Българска хранителна банка (БХБ) – организация, развиваща дейност на територията на цялата страна. Тъй като БХБ не е позиционирана в област Смолян, а част от нейния социален модел се прилага от Фондация „Ако си дал“ чрез инициативата Хранителна банка – Смолян, БХБ не е включена в проучените добри практики, описани в настоящия Доклад.

2.2. Организация, прилагаща социалния модел: РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД

Социален модел: Предоставяне на социални услуги за уязвими групи чрез публично-частно партньорство

Прилагането на социалните модели на избраните добри практики ще се извърши чрез пилотно тестване, за което е разработен план в настоящия доклад. Те ще

бъдат включени и в практически бизнес наръчник за социално предприемачество, така че при интерес от потенциални предприемачи или съществуващи организации, биха могли да се приложат и в бъдеще.

ЧАСТ ПЕТА ФРАНЧАЙЗИНГОВ МОДЕЛ

Социалният франчайз е насочен към постигане на социално полезни цели, а не към генериране на печалба и в тази връзка не се разглежда като търговски франчайз. Той следва да посочи начина на внедряване на добри практики в социалната сфера, прилагайки принципите на търговския франчайзинг за насърчаване на социалната полза.

За избраните добри практики, които да се приложат от българска и гръцка страна е разработен франчайзингов модел, в т.ч.:

- ☒ описание на субектите и целевите групи на франчайза;
- ☒ бизнес моделите и начина, по който може да бъде извършен трансфера на ноу-хау /обучения, наръчници, изграждане на връзки и работа в мрежа и др./
- ☒ условията за ползване на франчайза /споразумение за франчайзинг (в случай, че е необходимо)
- ☒ рекламна и маркетингова политика
- ☒ търговски марки и др., гаранции за качеството/ и други елементи

В следващата таблица е представен франчайзингов модел на избраните добри практики. В отделни приложения към настоящия Доклад са разработени елементите на франчайзинговия модел, които да се използват за прилагане/пилотно тестване:

Таблица 6 Франчайзингов модел на избраните добри практики

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
Организация, която ще извърши пилотното тестване	Структура за подкрепа на социалното предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE)	Областна администрация Смолян в партньорство със Структура за подкрепа на социалното предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE)	Структура за подкрепа на социалното предприемачеството – Гърция (създадена по проект I SEE)/ “Active citizens” – партньор по проект – I SEE	Структура за подкрепа на социалното предприемачеството – Гърция (създадена по проект I SEE)/ “Active citizens” – партньор по проект – I SEE
Социален модел за трансфер	<p><i>Комплекс от услуги за потенциални предприемачи и за съществуващи социални предприятия</i> – наставничество, споделено работно място, консултиране, разработване на бизнес-планове, обучения и др. – елементи от предлаганите услуги от двете организации Impact Hub Атина и КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания.</p> <p><i>Мрежа за развитие на социалната икономика в Област Смолян – обединение</i> (формално или неформално) на социални</p>	<p>Включване на местната общност в дейности за развитие на туризма, в т.ч. проучване, създаване на база данни, обособяване и популяризиране на туристически пътеки/ туристически маршрути с интересни обекти в тясно сътрудничество с местната общност.</p> <p>При разработването на маршрутите следва да се идентифицира и възможността за достъп на</p>	<p>Оползотворяване на храни – подпомагане на хората в нужда с топла и/или суха храна. Предоставяне на топла и/или суха храна на социално слаби, пенсионери, самотни възрастни или с ниски доходи хора от Хранителна банка, която събира храна чрез дарения и договори за изкупуване на ниски цени на стоки с изтичащ срок на годност</p>	<p>Предоставяне на социални услуги за уязвими групи чрез публично-частно партньорство.</p> <p>Социалните услуги включват: Домашен помощник за възрастни хора; Личен асистент за възрастни хора; Социален асистент за възрастни хора.</p>

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
	<p>предприятия/ представители на местната власт/ други юридически лица (доброволчески организации, дарители и др.)</p> <p><i>Коучинг и менторство за стартиращи социални предприятия</i> – членовете на мрежа за развитие на социалната икономика в Област Смолян провеждат три часови срещи веднъж месечно с потенциални предприемачи (безплатно).</p> <p><i>Модел за насърчаване на предприемачески идеи</i> - форуми за бъдещи социални предприемачи и членове на мрежата за социално предприемачество.</p> <p><i>Сътрудничество с местната власт:</i> Подкрепа от страна на публични органи (областна администрация, общини) при реализиране на промоционални и информационни кампании, включване на публикации</p>	лица с увреждания.		

<p>Организация, прилагаща социалния модел</p>	<p>Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания</p>	<p>„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие</p>	<p>Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация</p>	<p>РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД</p>
	<p>в официалните им сайтове и др. Осигуряване от страна на структурата за подкрепа на предприемачеството на актуална информация в областта на социалната икономика.</p>			
<p>Субекти и целеви групи</p>	<p>Субекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Структура за подкрепа на социалното предприемачество – Смолян <p>Целеви групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Потенциални социални предприемачи ■ Функциониращи социални предприятия ■ Целевите групи, към които са насочени социалните цели на бъдещите или функциониращи социални предприятия 	<p>Субекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Структура за подкрепа на социалното предприемачество – Смолян; ■ Областна администрация Смолян ■ Местни читалища <p>Целеви групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ местната общност; ■ туристически дружества и клубове/ туристически агенти и агенции ■ Предприемачи в областта на туризма (вкл. със социална мисия) ■ пенсионерски/ 	<p>Субекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Структура за подкрепа на социалното предприемачество – Гърция(създадена по проект I SEE)/ “Active citizens” – партньор по проект – I SEE ■ Доброволчески организации <p>Целеви групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ социално слаби, пенсионери, самотни възрастни или с ниски доходи хора 	<p>Субекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Структура за подкрепа на социалното предприемачество – Гърция(създадена по проект I SEE)/ “Active citizens” – партньор по проект – I SEE <p>Целеви групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ лица с увреждания ■ самотно-живеещи възрастни хора ■ други уязвими групи от населението

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
		краеведски клубове		
Бизнес модел/ начин на финансиране	<p>Комбиниран модел на финансиране на дейността:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ приходи от платени услуги за социални предприемачи; ■ приходи от членски внос на участниците в мрежата; ■ безвъзмездна финансова помощ/ публично финансиране 	<p>Събирането на информацията ще се изпълни в рамките на проекта I SEE.</p> <p>Създадената база данни ще бъде предоставяна от Структурата за подкрепа на социалното предприемачество - Смолян на заинтересовани социални предприемачи, които имат идея за развитие на туристически услуги, комбинирани със социална мисия. В този случай, финансирането следва да се осигури от предприемача, в зависимост от предвидените дейности. В Структурата за подкрепа на социалното предприемачество – Смолян може да се направи консултация за</p>	<p>Комбиниран модел на финансиране на дейността: дарения/ собствени средства на организацията/ публична финансова подкрепа</p>	<p>Средства от ЕСФ, предоставени по проекти в областта на социалните услуги/ публични средства</p>

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
		възможностите за финансиране чрез безвъзмездна финансова помощ или други начини на финансиране.		
Модел/ начин на трансфера на ноу-хау	<p>Внедряване на комплекса от услуги за потенциални предприемачи и за съществуващи социални предприятия в Структура за подкрепа на предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE) – наставничество, споделено работно място, консултиране, разработване на бизнес-планове, обучения и др.</p> <p>Създаване на мрежа за развитие на социалната икономика в Област Смолян – обединение (формално или неформално) на социални предприятия/ представители на местната власт (сътрудничество между местната власт и Структурата за подкрепа на предприемачеството)/ други юридически лица (доброволчески организации,</p>	<p>Събиране на информация (истории, легенди, краеведски записки) за стари пътеки, свързани с местната история/ интересни обекти, които да бъдат използвани за обособяването им в туристически маршрути, чрез включване на местните читалища и функциониращите към тях краеведски клубове в дейността.</p> <p>Събраната информация се предоставя на туристически дружества и клубове/ предприемачи в областта на туризма, които имат и</p>	<p>Описание и представяне на така наречената практика "Help Corner" - обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и др.</p> <p>Информацията за инициативата може да се използва от създадената структура за подкрепа на социалното предприемачество като идея на потенциално социални предприемачи/ други заинтересовани организации, които да я</p>	<p>Обмяна на опит между сходни българската организация и гръцки организации, предоставящи социални услуги.</p> <p>Обсъждане на осъществимостта на модела в Гърция и / или прехвърлянето на някои елементи от българския модел.</p> <p>Внедряване на елементи от модела в заинтересовани организации.</p>

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ и СР“ ООД
	дарители и др.) Осигуряване на контакт между представители на съществуващи социални предприятия и бъдещи социални предприемачи, с бизнес идеи със социална мисия, чрез: (1) приемане на модела за участие в мрежата - <i>коучинг и менторство</i> : членовете на мрежа за развитие на социалната икономика в Област Смолян провеждат три часови срещи веднъж месечно с потенциални предприемачи (безплатно). (2) Участие на членовете на мрежата в организираните от Структурата за подкрепа на предприемачеството форуми за бъдещи социални предприемачи.	социална мисия и могат да обособят интересни туристически маршрути и да стартират туристически дейности.	приложат в дейността си	
Основен модел за пилотно тестване	Представяне на социалния модел, който ще се внедри в Структурата за подкрепа на социалното предприемачество на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество.	Представяне на социалния модел на предстоящия по проекта бизнес форум за социално	Представяне на социалния модел на заинтересовани гръцки НПО, включително такива, които вече предоставят подобни	Провеждане на дискуссионен панел между РДЗ и СР ООД и заинтересовани гръцки организации за предоставяне на ноу-хау

<p>Организация, прилагаща социалния модел</p>	<p>Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания</p>	<p>„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие</p>	<p>Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация</p>	<p>РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД</p>
	<p>Представяне на възможността за създаване на мрежа за развитие на социалното предприемачество в Област Смолян (като неформално обединение) и допитване за готовността за участие в мрежата на социални предприятия, публични органи, подкрепящи социалното предприемачество и др. (на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество)</p> <p>Предоставяне на обучения за потенциални социални предприемачи, на теми, свързани с идентифицирането на идеята, бизнес планирането, избора на методите за промотиране и маркетизиране (в рамките на предвидените обучения, които Смолянската ТТП ще проведе по проекта и/ или провеждане на тематичен панел по време на бизнес форума, на тема в областта на</p>	<p>предприемачество, както и на конференцията за общини от Област Смолян, също предвидена по проекта.</p> <p>Структурата за подкрепа на предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE) изпраща разработената анкета за читалища и функциониращите към тях краеведски клубове (Приложение 5 към настоящия Доклад) и обобщава получената информация.</p> <p>Областна администрация ще разпространи събраната информация сред общините от областта, с цел да я използват при планирането на мерки за</p>	<p>услуги по време на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество, в т.ч.: така наречената практика "Help Corner" - обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и др.</p>	<p>и/ или обмяна на опит в рамките на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество</p>

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
	социалното предприемачество от гръцки обучител и ментор с дългогодишен опит от „Active citizens“ – партньор по проекта I SEE)	развитието на туризма. <i>Извън пилотното тестване и проекта: Събраната информация ще се използва за обособяване на интересни туристически маршрути от заинтересовани организации (туристически дружества/ клубове, туристически агенции и агенти), предприемачи в областта на туризма, които имат социална мисия и др.</i>		
Условия за ползване на франчайза	Организациите, прилагащи социалните модели нямат регистрирани търговски марки или друг вид права на собственост. Елементите на социалните и бизнес моделите мога да се внедряват и ползват безвъзмездно.			
Рекламна и маркетингова политика	<ul style="list-style-type: none"> ■ Популяризиране на социалното предприемачество и ползите от него чрез публикации/ информация в уеб-портали/ медии, разпространение на практическия бизнес наръчник, създаден по проекта и др. ■ Разпространение на информация в 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Популяризиране на туристическите маршрути чрез публикуване на информация на официалните страници на публичните органи (общини, ОБА), 	Популяризиране на социалния модел чрез подходящи информационни канали, съобразно региона, в който се прилага.	

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
	<p>областта на социалната икономика на официални уеб-страници на публични органи (областна администрация, общини)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Издаване на годишен бюлетин (електронен) с добри практики в областта на социалното предприемачество и/или актуални теми в областта на социалната икономика; ■ Организиране на форуми за бъдещи предприемачи; ■ Организиране на ежегодни форуми за участниците в мрежата за развитие на социалната икономика в Област Смолян 	<p>туристически портали, туристически сдружения и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ В случай, че в бъдеще заинтересована организация реши да прилага модела под формата на икономическа дейност, следва да се приложат широк обхват от рекламни и маркетингови инструменти като: брошури с маршрутите с описание на допълнителни туристически услуги (екскурзовод, беседи и т.н.), включване в туристически катализи, други. 		
Елементи на модела, разработени в	Приложение 3 към настоящия Доклад – Комплекс от услуги за потенциални предприемачи и за	Приложение 5 към настоящия Доклад – Анкета за местни читалища	Приложение 6 към настоящия Доклад - Описание социалния	Приложение 7 към настоящия Доклад Подробно описание на

Организация, прилагаща социалния модел	Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания	„Пътеките на Гърция“ – социално кооперативно предприятие	Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация	РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ – „РДЗ И СР“ ООД
рамките на Дейност 2, които да се използват за пилотното тестване и трансфера на ноу-хау	<p>съществуващи социални предприятия в Структура за подкрепа на предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE) – наставничество, консултиране, разработване на бизнес-планове, обучения, други. (Проект)</p> <p>Приложение 4 към настоящия Доклад – Начален въпросник за създаване на база данни със социални предприятия, желаещи да участват в мрежата за развитие на социалното предприемачество в Област Смолян и за готовност за включване в коучинг и менторство за стартиращи социални предприятия (Проект)</p>	събиране на информация (истории, легенди, краеведски записки) за стари пътеки/ интересни обекти	модел на Българска хранителна банка и на така наречената практика "Help Corner" - обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и др., прилагана от Фондация „Ако си дал“	социалните услуги, предлагани от „РДЗ И СР“ ООД, включително обхваща на българските стандарти, целеви групи, ресурси и др.

В последния етап от изпълнение на дейността е съставен план за пилотно тестване на избраните общо 4 добри практики, две от които ще се приложат в Област Смолян и 2 в региона на Източна Македония и Тракия - Гърция.

Пилотното тестване ще се извърши в рамките на структурите за подпомагане на социалното предприемачество, създадени по проекта – една от българска страна и една от гръцка страна. Двете структури ще организират пилотното тестване, като могат да изберат предложени основен модел за пилотно тестване в Част Пета на настоящия Доклад или да приложат допълнителни модели, в т.ч. от вариантите, предложени в таблици 4 и 5 „Социални модели на територията на Гърция/България с възможности за трансфер на ноу-хау и/ или пилотно тестване“.

1. ПЛАН ЗА ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ НА ФРАНЧАЙЗИНГОВИЯ МОДЕЛ В БЪЛГАРИЯ

1.1. Организация, прилагаща социалния модел: Impact Hub (Хъб за въздействие) Атина, в комбинация с елементи на социалния модел на КРН: Инкубатор за социални стартиращи фирми, Копенхаген, Дания

Основният модел за пилотно тестване включва:

- 1) Представяне на социалния модел, който ще се внедри в Структурата за подкрепа на социалното предприемачество на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество, в т.ч.
 - Описанието на франчайзинговия модел на добрата практика (таблица 6), включващо: социален модел за трансфер, субекти и целеви групи, бизнес модел/ начин на финансиране, модел/ начин на трансфера на ноу-хау и др.
 - разработеният Проект на комплекс от услуги за потенциални предприемачи и за съществуващи социални предприятия в Структура за подкрепа на предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE) – наставничество, консултиране, разработване на бизнес-планове, обучения, други (Приложение 3 към настоящия Доклад). В приложението са разработени и основни цели и дейности, които организацията може да възприеме при прилагане на модела

- 2) Представяне на възможността за създаване на мрежа за развитие на социалното предприемачество в Област Смолян (като неформално обединение) и допитване за готовността за участие в мрежата на социални предприятия, публични органи, подкрепящи социалното предприемачество и др. (на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество), чрез:
 - Провеждане на моментно анкетно проучване за социални предприятия, желаещи да участват в мрежата за развитие на социалното предприемачество в Област Смолян и за готовност за включване в коучинг, менторство и наставничество (Проект на въпросника е представен в Приложение 4 към настоящия Доклад).
- 3) Предоставяне на обучения за потенциални социални предприемачи, на теми, свързани с идентифицирането на идеята, бизнес планирането, избора на методите за промотиране и маркетингане, в рамките на предвидените обучения, които Смолянската ТПП ще проведе по проекта и/ или провеждане на тематичен панел по време на бизнес форума, на тема в областта на социалното предприемачество от гръцки учител и ментор с дългогодишен опит от „Active citizens” – партньор по проекта I SEE.

1.2. Организация, прилагаща социалния модел: „Пътеките на Гърция” - социално кооперативно предприятие

Основният модел за пилотно тестване включва:

- 1) Представяне на социалния модел на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество, както и на конференцията за общини от Област Смолян, също предвидена по проекта, , в т.ч.
 - Описанието на франчайзинговия модел на добрата практика (таблица 6), включващо: социален модел за трансфер, субекти и целеви групи, бизнес модел/ начин на финансиране, модел/ начин на трансфера на ноу-хау и др.
- 2) Структурата за подкрепа на предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE) изпраща разработената анкета за читалища и функциониращите към тях краеведски клубове (Приложение 5 към настоящия Доклад) и обобщава получената информация.
- 3) Областна администрация ще разпространи събраната информация сред общините от областта, с цел да я използват при планирането на мерки за развитието на туризма.

Извън пилотното тестване и проекта:

Събраната информация ще се използва за обособяване на интересни туристически маршрути от заинтересовани организации (туристически дружества/ клубове, туристически агенции и агенти), предприемачи в областта на туризма, които имат социална мисия и др.

Създадената база данни ще бъде предоставяна от Структурата за подкрепа на социалното предприемачество - Смолян на заинтересовани социални предприемачи, които имат идея за развитие на туристически услуги, комбинирани със социална мисия. В Структурата ще може да се направи консултация за възможностите за финансиране чрез безвъзмездна финансова помощ и/ или други начини на финансиране.

2. ПЛАН ЗА ПИЛОТНО ТЕСТВАНЕ НА ФРАНЧАЙЗИНГОВИЯ МОДЕЛ В ГЪРЦИЯ

2.1. Организация, прилагаща социалния модел: Хранителна банка – Смолян на Фондация „Ако си дал“ в партньорство с местната общинска администрация

Основният модел за пилотно тестване включва:

- Представяне на социалния модел на заинтересовани гръцки НПО, включително такива, които вече предоставят подобни услуги по време на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество - социалния модел на Българска хранителна банка и на така наречената практика "Help Corner" - обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и др., прилагана от Фондация „Ако си дал“ (Приложение 6 към настоящия Доклад)

2.2. Организация, прилагаща социалния модел: РЕГИОНАЛНО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЕТОСТ И СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ - РДЗ И СР" ООД

Основният модел за пилотно тестване включва:

- Провеждане на дискуссионен панел между РДЗ и СР ООД и заинтересовани гръцки организации за предоставяне на ноу-хау и/ или обмяна на опит в рамките на предстоящия по проекта бизнес форум за социално предприемачество

ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

Идентифицираните и използвани са източниците на публична информация за проучване на работещи социални модели и добри практики (в България, Гърция и други страни от ЕС), както следва:

България:

Публични източници:

1. Социална икономика, МТСП: <http://seconomy.mlsp.government.bg>
2. Публични регистри, АСП: <http://www.asp.government.bg>

Гърция:

Публични източници:

- www.athens.impacthub.net – официална страница на IMPACT HUB ATHENS
- www.syd.gr – официална страница на Асоциация на хората с психични разстройства и умствена изостаналост "АГИО ТЕОДОРИ" (Agioti Theodoroi) - префектура Родопи
- www.mazi-syn.gr – официална страница на „МАЗИ“ (MAZI) – Инициатива за учредяване на потребителска кооперация в Ксанти

ЕС:

Публични източници:

1. Европейски икономически и социален комитет:
<http://www.eesc.europa.eu/>
2. Европейска изследователска мрежа за социални предприятия – EMES:
<http://www.emes.net/>
3. Social Economy Europe - организацията на ЕС за социална икономика:
<http://www.socialeconomy.eu.org/>

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1: Профил на изследваните 18 добри практики

Приложение № 2: База данни с националното законодателство в областта на социалното предприемачество

Приложение № 3: Комплекс от услуги за потенциални предприемачи и за съществуващи социални предприятия в Структура за подкрепа на предприемачеството – Смолян (създадена по проект I SEE) – наставничество, консултиране, разработване на бизнес-планове, обучения, други. (Проект)

Приложение 4: Начален въпросник за създаване на база данни със социални предприятия, желаещи да участват в мрежата за развитие на социалното предприемачество в Област Смолян и за готовност за включване в коучинг и менторство за стартиращи социални предприятия (Проект)

Приложение 5: Анкета за местни читалища и функциониращите към тях краеведски клубове за събиране на информация (истории, легенди, краеведски записки) за стари пътеки/ интересни обекти

Приложение 6: Описание социалния модел на Българска хранителна банка и на така наречената практика "Help Corner" - обществени хладилници за събиране на храни, например от хора, които планират пътуване, ресторанти и др., прилагана от Фондация „Ако си дал“

Приложение 7: Подробно описание на социалните услуги, предлагани от „РДЗ И СР“ ООД, включително обхвата на българските стандарти, целеви групи, ресурси и др.